

ת"פ 57615/05/13 - מדינת ישראל נגד יוחאי וינשטיין

בית המשפט המחוזי בחיפה
ת"פ 57615-05-13 מדינת ישראל נ' וינשטיין
בפני כבוד סגן נשיא אברהם אליקים
הנאשם
מדינת ישראל
יוחאי וינשטיין

הכרעת דין

מבוא

הנאשם מזכיר עיריית נשר הודה בין השאר כי קיבל במשך 4 שנים מדי חודש בחודשו כסף מזומן במעטפות באופן דיסקרטי ממנהל חברות כוח אדם שסיפקו שירותים לעירייה, לגרסתו מדובר בהלוואות (שטרם הוחזרו) וכי למרות קבלת הכספים לא סטה מתפקידו המקצועי גם בעבודתו מול אותו מנהל.

לאור גרסת הנאשם המחלוקת מצומצמת מאוד ולמרות זאת לבירורה נשמעו עדים רבים במהלך כשנה (13 ישיבות). אקדים מאוחר למוקדם ואבהיר כי עדות הנאשם אינה אמינה בעיניי, אך גם אם היה מדובר בהלוואות, לא הצלחתי להבין את עזות המצח של עובד ציבור המנצל את תפקידו לקבל כספים במזומן מקבלן הנותן שירותים לעירייה וכשנחשפה הפרשה במקום להכות על חטא, מיתמם הנאשם ואינו מבין לטענתו היכן נפל פגם במעשיו.

הנאשם שימש כמזכיר עיריית נשר (להלן-העירייה) בשנים 1996-2004, בינואר 2004 הוא עבר לעיר קצרין ושימש שם כמזכיר העיר עד חזרתו לעיריית נשר בחודש יולי 2005 ושוב כיהן כמזכיר העיר עד מעצרו ביום 28.7.2010. במסגרת תפקידו השתתף הנאשם בישיבות ועדת המכרזים של העירייה והיה אחראי על אופן תפקודן של חברות המספקות כוח אדם זמני לעירייה.

על פי כתב האישום שהוגש נגד הנאשם, משנת 2006 הוא לקח שוחד מעמאד פלאח (להלן-פלאח) שניהל חברות שונות שסיפקו שרותי כוח אדם לעירייה, בעיקר בתחום הניקיון, עוד נטען בכתב האישום כי הנאשם בהיותו עובד ציבור עשה במילוי תפקידו מעשה מרמה והפרת אמונים הפוגעים בציבור, בכך שפעל מתוך ניגוד עניינים שיש בו כדי להביא לפגיעה מהותית באמון הציבור בשירות הציבורי, בטוהר המידות ובמילוי תפקידו.

בכתב האישום מוזכר גם פרדי מליק (להלן-מליק) ששימש בתקופות הרלבנטיות כסגן ראש העירייה וממלא מקומו, הגם שכתב האישום מייחס פעולות ומעשים למליק, אתיחס רק למיוחס במפורש לנאשם.

המאשימה הגישה בנפרד שני כתבי אישום, האחד נגד מליק והשני שנוהל בפניי נגד הנאשם ופלאח. משבטלו ישיבות רבות בשל אי התייצבותו של פלאח לדיונים, ביום 6.7.2015 הופרד הדיון, כתב האישום תוקן והוא מתייחס לנאשם בלבד, וגם הדיון בעניין פלאח עבר להתברר בפני מותב אחר.

עובדות כתב האישום המתוקן

בשנת 2006 סיפקה חברת נ.ד.ד. השקעות בע"מ (להלן- נ.ד.ד.) שהיא בבעלות פלאח שירותי כוח אדם לעירייה, בעקבות מכרז בו זכתה.

בשנת 2006 ביקש מליק מפלאח לתת לנאשם ₪ 10,000 בטענה כי מדובר בהלוואה, פלאח נתן לנאשם ₪ 10,000 בתמורה לסיוע של מליק והנאשם לפלאח במסגרת תפקידם בעירייה.

עוד בשנת 2006, נתן פלאח לנאשם ₪ 18,000 ש"ח נוספים בתמורה לסיוע של הנאשם במסגרת תפקידו בעירייה.

משנת 2006 ועד יוני 2010 נהג פלאח לשלם לנאשם מדי חודש סכום של כאלף ₪ בתמורה לסיוע של הנאשם לפלאח במסגרת תפקידו בעירייה ותוך ניצול תפקידו, בין היתר בכך שהדף ביקורת של בכירי העירייה על עבודתם הלקויה של עובדיו של פלאח ובכך שאישר תוספת כוח אדם זמני וכך הגדיל הכנסותיו של פלאח.

בשנת 2009 פרסם גלעד הישג, מבקר העירייה, דו"ח בקורת שנתי בו ביקר את התנהלות נ.ד.ד. ולכן המליץ לפרסם בהקדם מכרז חדש להספקת שירותי כוח אדם ולא לאפשר לנ.ד.ד. להשתתף במכרז.

בהמשך לשוחד שקיבל הנאשם הוא פנה למבקר העירייה ודרש למחוק מדו"ח הביקורת את ההמלצה שלא לאפשר לנ.ד.ד. להשתתף במכרז החדש, המבקר סירב. בנוסף נמנע הנאשם מלפעול לסיום ההתקשרות עם נ.ד.ד. ופעל בחודש דצמבר 2009 להאריך את תוקף החוזה עד לחודש יולי 2010.

בחודש אפריל 2010 פורסם מכרז 2/10 לאספקת כוח אדם זמני, הנאשם היה מעורב בהכנת האומדן המשמש את ועדת המכרזים, הנאשם הנחה את מוטי חן, גזבר העירייה לערוך תיקון בתנאי המכרז באשר לאופן בו תבחר ההצעה הזוכה, כך שייקבע כי הצעה הזולה ביותר תקבע לפי תימחור יום עבודה של כל בעל מקצוע וללא התייחסות לכמות העובדים הנדרשת, כל זאת כדי לסייע לפלאח לזכות במכרז.

הנאשם הנחה את פלאח להגיש הצעה למכרז באמצעות חברה אחרת, הנחזית להיות בבעלותו של אדם אחר, כל זאת על מנת שפלאח יזכה במרמה במכרז חרף התנגדותם של גורמים בעירייה והמלצות המבקר.

בידיעת הנאשם, פלאח הגיש הצעה למכרז בשם חברת ו.ש.ס שהייתה רשומה על שמה של אחותו של פלאח אך בפועל היתה בשליטתו המלאה.

ביום 10.5.2010 הובאו הצעות משתתפי המכרז בפני ועדת המכרזים שהנאשם הוא מזכיר הוועדה. בין תאריך 10.5.2010 לתאריך 21.7.2010 הביע הנאשם בפני יו"ר ועדת המכרזים, גזבר העירייה, והיועץ המשפטי של העירייה, תמיכה בהצעתה של ו.ש.ס. זאת על אף שידע שהיא נשלטת ע"י פלאח וכי גזבר העירייה והיועץ המשפטי

של העיריה המליצו שלא לקבל את ההצעה. חקירת המשטרה נפתחה בטרם הוכרז זוכה במכרז.

בהתאם לכך יוחסו לנאשם עבירות של לקיחת שוחד-עבירה לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן-החוק) ומרמה והפרת אמונים-עבירה לפי סעיף 284 לחוק, בשלב הסיכומים הודיעה המאשימה כי למרות שהוכחו גם יסודות עבירה מרמה והפרת אמונים, היא "נבלעת" בעבירת השוחד ולכן ביקשה המאשימה להרשיעו רק בעבירת לקיחת שוחד.

תגובת הנאשם וההליך שנוהל

הנאשם בתגובותיו לכתב האישום ולכתב האישום המתוקן הודה כי קיבל כספים מפלאח, בשנת 2002 או 2003 קבל 9,000 ₪, ובשנת 2006 סכום של 18,000 ₪, בין השנים 2006-2010 הוא קיבל מפלאח בערך כל חודש בין 700 ₪ ל-1,000 ₪. כל הסכומים התקבלו לטענתו כהלואאות, הנאשם כפר בכך שזה היה בתמורה לסיוע כלשהו או ניצול תפקיד כלשהו.

אשר לאופן בחירת ההצעה הזוכה במכרז החדש או אופן ניתוח ההצעות, לגרסת הנאשם דבריו בפני ועדת המכרזים היו על פי הנחיה של ראש העיר. עוד הוסיף כי לאחר פתיחת המעטפות, הוא תמך בזכיית ו.ש.ס משיקולים עניינים וזו הייתה האפשרות היחידה על פי לשון המכרז ותנאיו.

הנאשם טען כי הופרה זכותו להיוועצות בחקירה הראשונה, כי הוא עוכב למשך שש שעות, שלוש שעות מעבר למשך העיכוב המותר על פי החוק, ללא אישור כפי שמתבקש. וכי יש פגם באי תיעוד חזותי של שלושת הודעותיו האחרונות.

בפתח ישיבת ההגנה הבהיר הסנגור כך "התיק הזה, כולו, על פי התשובה לכתב האישום, נוהל ומנוהל למטרה אחת בלבד - להראות שמר וינשטיין לא סטה מדרך הישר, גם אם יכול והעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים. כל הראיות וכל החקירות וכל ההוכחות מנוהלות אך ורק כדי להראות שהוא לא נטל שוחד ושלא הייתה לו שום כוונה ליטול שוחד".

במהלך שמיעת הראיות העידו מטעם המאשימה: החוקרים השונים, פלאח, גזבר העיריה מוטי חן, מבקר העיריה גלעד הישג, היועץ המשפטי עו"ד אלכס טנדלר, חשבת השכר פנינה בן שבת, ראש העיר מחודש 10/13 אבי בינמו (ראש סיעת האופוזיציה בתקופת מכרז 2010).

מטעם ההגנה העידו: הנאשם, אשתו רינת, עורך דינו בחלק מהליכי המעצר עו"ד אמיר בירמן, חברו גולן בנימין (בנג'וי) ורועי לוי יו"ר האופוזיציה בנשר.

לאחר שמיעת הראיות סיכמו הצדדים טיעוניהם בעל פה ולאחר ישיבת הסיכומים ביקש הסנגור לתקן טעות

שנאמרה מפיו והפנה לפסק דין שנ ניתן ביום 8.11.2016, ע"פ 3239/14 חמיאסה נגד מדינת ישראל (8.11.2016) (להלן-עניין למיאסה), נעתרתי לבקשתו.

הנפשות הפועלות

למען הנוחיות אזכיר תפקידי האנשים השונים ששמו אוזכר במהלך שמיעת העדויות.

• דוד עמר, ראש העירייה בתקופה הרלבנטית.

• פרדי מליק, סגן ראש עיריית נשר וממלא מקום ראש העיר.

• יחיאל אדרי, סגן ראש עיריית נשר וחבר ועדת המכרזים.

• הנאשם, יוחאי וינשטיין, מזכיר העירייה, במסגרת תפקידו פעל גם בוועדת המכרזים, על פי הנחיית יו"ר ועדת המכרזים היה מזמן את הוועדה לדין והיה כותב פרוטוקולים.

• פלאח היה מנהל חברת נ.ד.ד שזכתה במכרז בשנת 2006 וסיפקה שרותי כוח אדם לעירייה לרבות בתחום הניקיון והוא היה קשור גם לחברת ו.ש.ס שהציעה מועמדות לבחירת המחליפה של נ.ד.ד במכרז בשנת 2010.

• גלעד הישג, מבקר העירייה.

• מוטי חן, גזבר העירייה בשנים 2000-2015.

• פרלה פנינה בן שבת, חשבת שכר בעירייה.

דין

1. מחומר הראיות עלה שבמהלך הליכי המכרז שפורסם באפריל 2010 ועוד בטרם הוכרז הזוכה, יחיאל אדרי סגן ראש העירייה הגיע ביום 12.7.2010 לתחנת המשטרה וסיפר כי פלאח הציע לו שוחד (ת/5), מאותו שלב נפתחה חקירה באופן סמוי, לרבות התקנת מכשיר הקלטה על גופו של אדרי לשם הקלטת שיחותיו עם פלאח והאזנות סתר לשיחות של פלאח חלקן נוהלו גם עם הנאשם. ביום 21.7.2010 נעצר פלאח וביום 28.7.2010 נעצר הנאשם.

2. בשל המחלוקת המצומצמת שבין הצדדים מן הראוי לפתוח במושכלות יסוד באשר לעבירת השוחד. הנאשם מואשם בלקיחת שוחד, עבירה לפי סעיף 290 לחוק על פיו מתקיימת העבירה במקרה בו עובד הציבור לוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו.

אין מחלוקת כי הנאשם היה עובד ציבור (בתפקידו כמזכיר העירייה שיש וכינוהו מנכ"ל העירייה) ומכאן

שנותר לבחון האם הוכחו שני היסודות העובדתיים האחרים, לקיחת שוחד וקשר סיבתי- "בעד פעולה הקשורה בתפקידו".

למהותו של שוחד אפנה לסעיף 293(1) לחוק לפיו שוחד יכול להיות "כסף, שווה כסף או טובת הנאה אחרת", ומכאן שגם הלוואה יכולה להיחשב כשוחד, מעצם היותה כסף או למצער טובת הנאה. מה עוד שבמקרה שלפניי לגרסת הנאשם ההלוואות התקבלו כולן במזומן ללא תיעוד, מבלי שהנאשם מסר "למלווה" מסמך המאשר כי נתן הלוואה או ערבבויות לפרעונה, מבלי שנקבע תאריך החזר ומבלי שהוגדרו בהסכמה תנאי החזר ואם לא די בכל אלה, מדובר במספר רב של "הלוואות" (לגרסת הנאשם כ-50 במספר), הראשונה משנת 2003 והאחרונה סמוך לפני מעצרו של הנאשם ביולי 2010, סכום כל שהוא לא הוחזר ל"מלווה" בגין אף אחת מהלוואות, גם בחלוף 7 שנים מתחילת הקשר הכספי הנ"ל.

ולעניין הקשר הסיבתי נקבע בסעיף 293 לחוק כי:
אין נפקא מינה בשוחד -

(3) אם היה בעד פעולה מסויימת או כדי להטות למשוא פנים
בדרך כלל;

(7) אם נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה
שעובד הציבור היה חייב לעשותה על פי תפקידו.

3. מאחר ולנאשם טענות שונות באשר לקבילות או משקל הודעותיו במשטרה, אבחן תחילה מהן הראיות שהוכחו, בלי קשר לאימרות הנאשם בהן הוא כופר היום.

תחילה אקבע מהו גובה הסכומים שקיבל הנאשם מפלאח והאם מדובר בהלוואות או מתנות, לאחר מכן אבחן את מערכת היחסים האישית ביניהם, במידה והייתה כזו, בהמשך אבחן את מערכת היחסים המקצועית שביניהם ואת השפעת הנאשם או יכולת ההשפעה על פלאח ועל חברת נ.ד.ד.

לסיום אתייחס להחלטה בדבר יציאה למכרז חדש, להשתתפות פלאח במכרז החדש באמצעות חברה קשורה, חברת ו.ש.ס ומעורבות הנאשם בהליכים אלו.

לאחר ניתוח טענות הנאשם באשר לפגמים בהליכי החקירה וקביעה באשר לקבילות ומשקל האימרות, ואם יוכחו היסודות העובדתיים, אנתח את יסוד הכוונה הפלילית לעבירת לקיחת שוחד.

התשלומים ששילם פלאח לנאשם

4. בכתב האישום המתוקן יוחסו לנאשם קבלת כספים מפלאח בשלוש מסגרות שונות:

· הפעם הראשונה-נעשתה ביוזמת מליק שביקש מפלאח לתת לנאשם הלוואה בסכום של 10,000 ש"ח. הנאשם מודה בקבלת הכסף בעדותו אמר:

"ואז הוא פגש אותי, עד כמה שאני זוכר, במתחם שנמצא בתוך העיר בנשר ונתן לי מעטפה של כסף מזומן של 9,000 ₪, ספרתי את זה לידו... זה היה במהלך שנת 2003 אני לא יודע לציין מועד מדוייק" (עמוד 227 לפרוטוקול שורה 3).

המחלוקת באשר לגובה הסכום (10,000 ש"ח כטענת המאשימה או 9,000 ש"ח כטענת הנאשם) היא חסרת משמעות. באשר לעיתוי התשלום תמוהה בעיני עמדת הנאשם, בתגובה לכתב האישום טען הנאשם כי הכסף ניתן לו בשנת 2002 או 2003, בעדותו טען כי זה היה בתאריך לא ידוע בשנת 2003. תהייתו תלויה את כל תשלומי הכספים, הכיצד טוען הנאשם כי מדובר בהלוואה והוא לא יודע מתי בדיוק היא ניתנה, אם למשל ההלוואה צריכה להיות מוחזרת לפי השער היציג של הדולר כפי שטוען הנאשם באחת מגרסאותיו, האם לא חשוב לדעת אם מדובר בתשלום מיום 1.1.2002 או 31.12.2003 ומתי בדיוק במהלך 2003 שולם הכסף.

· הפעם השנייה, תשלום נוסף של 18,000 ₪ בשנת 2006 אין לגביו מחלוקת.

· הפעם השלישית, סדרה של 48 (או 30) תשלומים חודשיים, בסכום של כ-700 ש"ח או 1,000 ש"ח בכל חודש. בתגובות לכתב האישום וכתב האישום המתוקן טען הנאשם כי התשלומים שולמו משנת 2006 ועד 2010, בסיכומיו (עמוד 270 לפרוטוקול) טען כי טעה בתגובה לכתב האישום וכי התשלומים החודשיים שולמו מחודש מרץ 2008, ושוב אני תוהה (ראו פנייתי לסנגור בעמוד 270 לפרוטוקול), איך ניתן לטעון שמדובר בכספי הלוואות שהנאשם לא יודע להגיד מה הסכומים שקיבל ומתי, טענה שיוצרת רושם כי מעולם לא התכוון הנאשם להחזיר את הכספים.

5. הנאשם אישר בעדותו כי התשלום האחרון שקיבל מפלאח היה בחודש יולי 2010, וכי לא החזיר עד היום ולו שקל אחד בגין כל הכספים שקיבל מפלאח משנת 2002/2003 ועד 2010 (עמוד 271 לפרוטוקול שורה 19) ואני קובע עובדות אלו כמימצא.

לעניין זה חשוב להדגיש כבר עתה כי הנאשם לא טוען כי תעד בשלב כל שהוא את התשלומים החודשיים באופן שניתן היה לדעת מתי קבל כל תשלום ותשלום ומה היה הסכום בכל מועד, זאת להבדיל מטענתו כי תיעד את הסכום הכולל של הכספים שקיבל מפלאח ולכך אתייחס בהמשך.

גם בחקירתו הנגדית לא ידע הנאשם לנקוב בסכומים המדויקים שקיבל, אלא העריך כי קיבל סכום כולל שבין 45,000 ל-50,000 ש"ח. (עמוד 263 לפרוטוקול שורה 28). כשביקש לתת הסבר מדוע בתגובה לכתב האישום טען כי התשלומים החודשיים שולמו משנת 2006 ובחקירתו הנגדית טען כי התשלומים התחילו בשנת 2007, התפתל, התחמק מסר נתונים שונים וסותרים ותשובה עניינית לא נתן, ראו למשל תשובתו:

"לא זוכר בדיוק מתי הם החלו, אם זה 2006 או 2007, או 2008, עד 2010" (עמוד 318 לפרוטוקול שורה 22).

ואני תוהה הכיצד נאשם שהוזהר לומר אמת עובר לעדותו, אומר מצד אחד אמירות פוזיטיביות כגון שקיבל כספים רק משנה מסוימת ובו זמנית טוען כי אינו זוכר, עד כדי כך שלגרסתו ייתכן פער של 4 שנים ויכול והתחיל לקבל הכספים משנת 2006 ויכול והתחיל לקבל את הכספים רק משנת 2010, רק נאשם שלא בא לומר אמת למרות שהוזהר לעשות כן, משיב כך לשאלות.

ואם אקדים מאוחר למוקדם הנאשם במכלול עדותו לא סבל מבעיות זכרון, הוא זכר בחקירה הנגדית תאריכי חקירות לעיתים אפילו שעה מדויקת (חקירה שהתרחשה כ-6 שנים לפני העדות), הוא זכר שמות של חוקרים ולעיתים אפילו תיקן את ב"כ המאשימה באשר לתוכן עדויות של עדים למשל עדים שהעידו במשפטו של מליק (משפט שהוא לא נכח בו כמובן), אלא שלגרסתו את תשלומי ההלוואות החודשיות, מבחינת גובהן ומועדי קבלת הכספים לא ידע, גרסה שאינה אמינה בעיניי ויש לה הסבר אחד, לא מדובר בהלוואות אלא בלקיחת כספים מתוקף מעמדו.

שניתנה לנאשם הזדמנות לבדוק את העובדות בהפסקה שנעשתה בין שני הדיונים (בין ישיבת 6.9.2014 לישיבת 7.9.2014) הוא חזר עם תשובה קצת מגומגמת שלא קשורה בזיכרון אלא בהנחה שהוא מניח על סמך הסכם שעשה בהקשר אחר.

לטענתו הוא נדרש לשלם כספים לעו"ד קאסם ולכן נעזר בפלאח כדי לממן את אותם תשלומים ומכאן הוא הניח כי רק מהחודש שבו החזיר כספים לעו"ד קאסם, חודש מרץ 2008, הוא נעזר בקבלת אותן הלוואות חודשיות מפלאח.

תמוה שהנאשם לא התייחס לעובדה בסיסית זו כבר בעת מתן תגובה לכתב האישום, או בכל שלב במהלך שמיעת העדויות עד לאותה הפסקה בדיונים או אפילו כבר בעת חקירתו הראשית לא זכר לספר על עובדה זו.

תמוה לא פחות שהנאשם לא הציג את ההסכם עם עו"ד קאסם כדי לתמוך בטענתו כי רק מחודש מרץ 2008 נזקק לעזרת פלאח (לגרסת הנאשם הוא נזכר במועד מרץ 2008 מעיון במסמך עלום כל שהוא).

ושבו מתעוררת התהייה אם הכספים החודשיים במהלך 30 או 48 חודשים שקיבל הנאשם מפלאח, הם כספי הלוואות, הכיצד לא נערך רישום אפילו פנימי אצל הנאשם באשר לגובה כל תשלום ותשלום ומועד כל תשלום ותשלום. הנאשם בתגובה לכתב האישום לא ידע להגיד מתי קיבל 1,000 ש"ח ומתי קיבל 700 ש"ח, התשובה לתהיות אלו היא אחת, לא מדובר בהלוואות אלא בטובות הנאה, כספים אותם לא התכוון הנאשם להחזיר ואין מחלוקת כי שקל אחד לא הושב לפלאח על ידי הנאשם מעולם.

בעדותו הלא אמינה שינה הנאשם מספר פעמים את גרסאותיו לבסוף בחר גרסת ביניים, פלאח נתן הכספים כדי להגן על כבוד העדה הדרוזית (מאחר ואחד מחובותיו של הנאשם נוצר לטענתו עקב מרמה שרומה על ידי אחד בשם מנצור) ואילו הנאשם ראה בכך הלוואה, גישה שלא מוכרת לי על פי דיני החוזים, תשלום

כספים בהם המשלם רואה בכך מתנה והמקבל רואה בכך הלוואה (ראו למשל עדותו בישיבת 6.9.2016 ועמוד 277 לפרוטוקול ישיבת 7.9.2016 שורה 8).

בפתח חקירתו הנגדית השיב כך הנאשם:

"ש : סיפרת, במהלך חקירתך הראשית, שקיבלת כספים מעימאד פלאח, כמה כסף קיבלת בסך הכל?"

ת : האמת שאני לא יודע להגיד לך את הסכום המדויק".

"ש : מה סיכמתם לגבי ריבית שאתה צריך לשלם לו ? בגין ההלוואה,

ת : תראה, אני לא זוכר בדיוק מה היה נוסח הסיכום שהיה מולו, אבל יש הרבה מאוד אנשים ש, כשלוויתי מהם, אני, יכול להיות שזה גם היה מולו אמרנו שזה יהיה שווה לערך הדולר של אותה עת, כן ? וברגע שאני מחזיר אני עושה תחשיב של מה השתנה, מבחינת הדולר".

(עמוד 263 לפרוטוקול שורה 21).

די בתשובות אלו כדי להמחיש כי לא מדובר בהלוואות, הנאשם מעולם לא התחייב להחזיר הכספים הרבים שקיבל, הוא לא התכוון להחזירם והוא בפועל לא החזיר סכום כל שהוא וגם אם היה מדובר בהלוואות-וזו לא עמדתי, הלוואה בתנאים כה מקלים ואזכיר כי המלווה לכאורה לא נותר עם מסמך כל שהוא לראיה כי שילם את כספי המזומן, משמע מדובר בטובת הנאה העונה על הגדרת שוחד.

חיזוק לקביעה זו ניתן למצוא ברשימת חובותיו לאנשים פרטיים שהכין הנאשם בשנת 2009 (חלק מת/34) ולא במקרה שמו של פלאח לא מוזכר ברשימה, גם לא בקודים. הנאשם התבקש להסביר זאת בחקירתו הנגדית וכך ענה:

"ש : למה פלאח לא מופיע ? אין לך הסבר?"

ת : אין לי הסבר".

(עמוד 350 לפרוטוקול שורה 7).

לי יש הסבר, מדובר בכספים שהנאשם קיבל מפלאח במזומן במעטפות מדי חודש, לא היה מדובר בהלוואות או בכספים שהנאשם התכוון להחזירם.

על הסממן הבלתי חוקי של כספים אלו ניתן ללמוד כבר עתה בהתייחס לאופן התשלום והעדר תשובות לנאשם כמתואר להלן בעמוד 266 לפרוטוקול, לעובדות אלו אתייחס גם בעת בחינת הכוונה הפלילית:

"ש : ...את הכספים הנוספים שקיבלת מדי חודש, או אחת לכמה חודשים, איפה קיבלת?

ת : ליד בניין העירייה...

ת : פלאח היה מגיע, היה מתקשר אליי...היה אומר תצא אליי החוצה, והיה נותן לי את הכסף במזומן, ביד.

ש : בעירייה היית מקבל כסף?

ת : אה, לא.

ש : למה לא ?

ת : כי לא

ש : למה אתה צריך לצאת החוצה , לפגוש את פלאח מחוץ לעירייה ? אם הכל תקין וחוקי וכולם יודעים והכל בסדר , אז למה לא לקבל את הכסף בצורה גלויה?

ת : אין לי תשובה על זה.

ש : אין לך תשובה . את הכסף קיבלת במזומן , נכון?

ת : כן.

ש : אי פעם קיבלת כסף בשיק?

ת : לא.

ש : היו עדים לקבל הכסף?

ת : עד כמה שאני יודע, לא".

בהמשך מודה הנאשם כי לפחות פעם אחת התשלום שולם לו בחדר השירותים או ליד השירותים (עמוד 267 לפרוטוקול שורה 3), הוא גם העיד כי הם פעלו בדרך זו כי לא רצו שאנשים יראו שהוא מקבל כסף מפלאח ואז נשאל: (עמוד 268 לפרוטוקול שורה 2):

"ש : למה לא רצית שאנשים יראו שאתה מקבל ממנו כסף ?

ת : אין לי תשובה".

לי יש תשובה, הנאשם קיבל מפלאח כספי שוחד ולכן חשש שאנשים יראו את העברת הכספים. כיצד ניתן להעלות טענה כי הנאשם קיבל בחדר שירותים כסף מזומן מקבלן שעובד עם העירייה ולמרות זאת מדובר בהליך הגון או חוקי, זו היתממות של הנאשם שהתפתל מעל דוכן העדים. בכל פעם שנשאל אם שיקר במשטרה הוא לא יכול היה להוציא את המילה "שקר" מפיו, בפועל הוא לא הפסיק שלא לומר אמת לאורך כל עדותו.

קו הגנה מרכזי בו בחר הנאשם כדי להכשיר לכאורה את הכספים היה בהסתמך על קבצים שנתפסו במחשב שלו בעירייה (נ/33 רשימה שנתוניה הם ליום 1.1.2004 ת/15 רשימה שנתוניה הם ליום 1.1.2007 ומסמך ע"פ 8 נתונים ליום 15.2.2010) ולפיהם רשם הנאשם סכומי כספים שקיבל מאנשים שונים ולטענתו ברשימה נמצאים גם הכספים שקיבל כהלוואות מפלאח. בנ/33 לצד האות פ- נרשם 9,000, בת/15 27,000 ובע"פ 8 73,300.

גם בעניין זה אני סבור כי יש לדחות מכל וכל את גרסת הנאשם, גרסה לא אמיתית. אין מחלוקת כי הנאשם מעולם לא רשם במחשב את גובה כל תשלום ותשלום ואת מועד קבלתו, ומכאן שהוא מעולם לא יכול היה לדעת כיצד לחשב את כספי ההחזר, אם היה מדובר בהלוואות.

עיון במסמך נ/33 למשל, כמו גם ביתר הרשימות מראה כי רק הנאשם יכול לפענח את תוכנו, לא ניתן לדעת מהמסמך כי מדובר בכספי הלוואה, לא ניתן לדעת האם מדובר בכספים שקיבל הנאשם או שילם הנאשם, לא ניתן לדעת באיזה מטבע מדובר, האם למשל זה סכום בשקלים, לא ניתן לדעת מי נתן או קיבל את הכספים, לא ניתן להבין מה משקף כל טור וטור בטבלה, לא ניתן לדעת לגבי תאריכי החודשים המוזכרים במסמך לאיזה שנה או שנים הם מתייחסים, לכל היותר ניתן להניח כי הנאשם ערך לעצמו רישומים מוצפנים בקודים שרק הוא ידע לפענחם.

עוד חשוב להדגיש כי הנאשם לא נקב בשמו של פלאח במסמכים וללא הפרשנות בעל פה שמוסיף הנאשם בדיעבד, אף אחד לא יכול היה לדעת שהכינוי "פ" ברשימות מיוחס לפלאח. בחקירתו הנגדית אישר הנאשם כי רק הוא יכול להבין את הרשימה (עמוד 362 לפרוטוקול שורה 27). רשימה שרק הנאשם מבין אותה כמוה כרשימה שלא נרשמה כלל ולעניין הקוד "פ" בקשר לגרסתו במשטרה כך אמר:

"אם הייתי אומר להם ש-פ' זה פנחס אז לא ידעו על פלאח מעולם, כי גם הוא לא דיבר על זה"
(עמוד 418 לפרוטוקול שורה 28).

הנאשם בעדותו טען כי הראה בינואר 2004 את הרשימה עם שמו של "פ" לגזבר העירייה מוטי חן וגם סיפר לו ש"פ" הוא פלאח שנתן לו הלוואה בסכום של 9,000 ש"ח, טענה בלתי מבוססת מאחר ומוטי חן העיד מטעם המאשימה, נחקר נגדית על ידי הסנגור ולא נשאל שאלה כל שהיא בנושא ומהימנעות זו נוצרת חזקה כי הנאשם ידע כי מוטי חן יסתור את גרסתו.

[לא הייתה מניעה להביא את מוטי חן כעד הגנה לנושא זה ולו לאחר שעומת הנאשם בחקירתו הנגדית אם

שאלה זו, עוד בטרם הסתיימה פרשת ההגנה (עמוד 375 לפרוטוקול שורה 17)].

גם בעניין זה שוכנעתי כי הנאשם לא אמר אמת בעדותו לפני ואם לא די בכך הוא נזכר לפתע כי סיפר על כך גם למבקר העירייה הקודם תוך שהוא מוסיף "עליו השלום" (עמוד 376 לפרוטוקול שורה 22), טענה כבושה שמעולם לא תוכל להיבדק.

ואם יישאל השואל בהנחה ש"פ" זה פלאח, והכספים כספי שוחד כטענת המאשימה מדוע העלה הנאשם על המחשב את גובה כספי השוחד, התשובה שמורה עם הנאשם שלא אמר אמת בבית משפט ולכן לא אוכל לקבוע מימצא בנושא.

ייתכן שהנאשם עשה כן מתוך הנחה שלא לעולם חוסן וביום מהימים יתפס ואז יוכל להמציא את קו ההגנה שבחר וייתכן ולא סמך הנאשם על פלאח שותפו לעבירות לכאורה כפי שעלה למשל משיחת הטלפון ביניהם (שהוקלטה בהאזנת סתר ואליה אתייחס בהמשך) וכדי להיערך לעימות האפשרי מול פלאח בעתיד, שמר הנאשם רק לעצמו ובקודים את פרטי הסכום המצטבר הכולל שקיבל מפלאח.

במהלך המשפט העלה הנאשם טענה חדשה וכבושה ולפיה כי מביקורת אבטחת מחשבים שנעשתה בעירייה הסתבר כי לאנשי העירייה הייתה אפשרות חדירה למחשבו של הנאשם ומכאן בנה תיאוריה חסרת תשתית בראיות עליה חזר בעדותו ובסיכומיו לפיה מי מעובדי העירייה נכנס למחשבו והגדיל את סכומי ההלוואות לכאורה שקיבל פלאח.

אלא שתיאוריה זו היא סתמית, גם אם אניח הנחה תיאורטית כי אדם כל שהוא פתח הקובץ שהיה על מחשבו של הנאשם ועיין בו, כיצד יכול היה אותו פורץ מחשבים אלמוני לדעת כי מדובר בכספים שקיבל הנאשם, כיצד היה יכול לדעת את הקודים ובכלל זה כי "פ" הוא פלאח, ואין גם כל הגיון שמישהו מהעירייה יכנס לרשימת סכומים שהכין הנאשם, ינחש כי "פ" = פלאח, ויגדיל הסכום מ-50,000 ש"ח ל-78,000 ש"ח ואם כבר בא אותו אלמוני להפליל מדוע לא הפך את הקוד פ לשם מפורש ומיותר לציין כי די בקבלת 50,000 ש"ח בו מודה הנאשם כדי לבסס קבלת כספי שוחד באופן חמור, כמובן בכפוף להוכחת יתר יסודות העבירה.

[לנאשם לא היה הסבר מדוע שמישהו יעשה שינוי ברשימותיו (עמוד 273 לפרוטוקול שורה 5), ואין לו טענה כי לפלאח עצמו הייתה גישה למחשב שלו וכפי שאפרט בהמשך פלאח לא ידע כלל על קיום ההלוואות והרישומים].

אשתו של הנאשם, שהובאה כעדת הגנה ועשתה רושם כי היא מעורה בעניינים הכספיים של בעלה, טענה כי לא ידעה כלל על הכספים שקיבל הנאשם מפלאח (עמוד 457 לפרוטוקול שורה 3), משמע הנאשם הסתיר גם מאשתו קבלת כספים אלו, התנהגות מפלילה התומכת בקביעתי כי לא מדובר בהלוואות אלא בכספי שוחד.

עוד אוסיף כי גרסת הנאשם בדבר קיומה של הלוואה או הלוואות אינה מתיישבת עם עדותו לפיה כשרצה בשנת 2005 להחזיר לפלאח את הסכום הראשון (9,000 ש"ח או 10,000 ש"ח) שקיבל ממנו, אמר לו פלאח "אל תחזיר, זה עזרה לחבר" (עמוד 274 לפרוטוקול שורה 25). למצער מאותו רגע ידע הנאשם כי לא מדובר בהלוואה והוא לא רק שלא החזיר את הסכום הראשון אלא תאוותו לבצע גדלה והוא הפך את "העזרה לחבר" למנהג של קבע בדרך של לקיחת תשלום חודשי במעטפות מזומנים.

בשאלות האם היה מדובר בחבר והאם "העזרה" הייתה הדדית אדון בפרקים הבאים.

6. זה השלב לבחון את גרסת פלאח באשר לשאלות אלו, פלאח עשה הכול כדי להכשיל את בירור המשפט, בתחילת הדרך כאשר כתב האישום כלל את פלאח ואת הנאשם יחדיו, נאלצתי להוציא צווי הבאה כדי לכפות על פלאח הנאשם להגיע למשפטו, 11 ישיבות הוכחות בוטלו סמוך ליום הדיון או ביום הדיון בשל אי התייצבותו של פלאח למשפט, עד שנענית לבקשת המאשימה והופרד הדיון לשני הליכים.

בעדותו בפניי, התרשמתי כי פלאח מנסה להגן על עצמו גם במחיר שלא לומר אמת ולא במקרה הוא הוכרז כעד עוין והתרת הגשת אימרותיו לפי סעיף 10א לפקודת הראיות.

תמוה בעיניי כיצד ידע לטעון סנגורו של הנאשם בסיכומיו (עמוד 268 לפרוטוקול שורה 7) כי כבר בעדותו בפניי פלאח כבר החליט להודות בתיק שלו, לא היה לכך ביטוי ולו ברמז בעדותו שהייתה עוינת לתביעה ולא כללה הודאה בשום פרט מפליל.

לאחר ניתוח הטענות והעדויות לרבות טענות הסנגור כי הופעל על פלאח לחץ, טענות שלטעמי לא הוכחו ולמצער מעמדו של פלאח בחקירה היה כמעמד כל חשוד שנעשה מאמץ לגיטימי לחשוף גם באמצעות חקירתו את האמת. עוד אציין כי כל חקירותיו של פלאח תועדו בתיעוד חזותי, צפייה בהן לא מראה נחקר לחוץ או במצב נפשי קשה. פלאח לא התלונן במהלך מעצרו בפני עורכי דינו או שופטי המעצרים על לחץ כל שהוא שהופעל עליו (ראו ת/57 והודעת פלאח ת/54 שורה 24).

7. אני סבור כי יש להעדיף את אימרותיו של פלאח במשטרה על עדותו הסלקטיבית בפניי תוך פיצול האימרות והסתמכות רק על אימרות שיש להן בסיס מוצק בחומר הראיות כולו.

[למרות שאיני חייב לעשות כן בהתחשב בגישה הראייתית המקלה הקבועה בסעיף 296 לחוק לפיה בעבירת לקיחת שוחד "רשאי בית המשפט להרשיע על יסוד עדות אחת, אף אם זו עדות של שותף לעבירה"].

בחקירתו מיום 28.7.2010 (ת/154) פלאח כפר במתן כספים כלשהם. למחרת היום, 29.7.2010 (ת/154) אישר פלאח כי נתן לנאשם הלוואה בסכום של 10,000 ש"ח בשנת 2007, אותה לא החזיר לו הנאשם והוא ממשיך ומספר כי לאחר מכן שילם לנאשם 1,000 ש"ח בכל חודש, התשלום נעשה בדיסקרטיות, מחוץ

לעירייה במפגש ברכבו של פלאח.

בחקירה נוספת מאותו יום (ת/54ח) שב ומספר פלאח כי שילם לנאשם 1,000 ש"ח מידי חודש במשך 4 שנים, בנוסף לסכום הראשוני של 10,000 ש"ח.

חשוב לציין כי גם בעדותו בישיבת 8.5.2016 (עמוד 9 שורה 22) אישר פלאח כי כל התשלומים נעשו במזומן מבלי שהוא ערך רישום לגביהם וכי לא נקבעו תנאים לגבי החזר הכספים.

בעימות שנערך בין פלאח לבין הנאשם במשטרה ת/22ד הטיח פלאח בפני הנאשם שאף פעם הנאשם לא אמר לו שמדובר בהלוואה או כי בכוונתו להחזיר את הכספים וכדי לשכנע הוסיף פלאח להטיח בנאשם בגישתו הישירה כי כדי שזו תהיה הלוואה צריך היה לקבוע תאריכים, תנאים כמו ריבית והצמדה, לערוך מסמך בו מתחייב המקבל להחזיר את הכסף וכל זה לא נעשה (ת/22ד עמוד 8 שורה 2).

בעדותו לפני אישר פלאח שלא דובר על הלוואה (עמוד 40 לפרוטוקול שורה 15) למעט הסכום הראשון שהתחיל כהלוואה שמעולם לא הוחזרה.

לעניין דומה אפנה לפסק דינו של כב' השופט ע' פוגלמן בע"פ 5076/14 שטרית נגד מדינת ישראל (29.12.2015) (להלן-עניין שטרית) שהיה חלק מהפרשה הידועה כפרשת הולילנד, באותו מקרה העלה הנאשם שטרית הסבר כי כספים שקיבל מדכנר היו למעשה הלוואה, מבלי שהצדדים ערכו הסכם בכתב ואף לא סיכמו על תנאי ההלוואה, בית המשפט העליון דחה את טענתו וכך נקבע:

"להשקפתי, בדין התחשב בית המשפט המחוזי בהעדרו של הסכם הלוואה כאינדיקציה לכך שגרסת ההלוואה אינה מסתברת (וזאת הגם שאין מדובר בעובדה בעלת חשיבות מכרעת). אכן, אין הכרח כי הסכמה לעניין מתן הלוואה תועלה על הכתב, והעובדה שדכנר ושטרית לא סיכמו ביניהם בכתובים מהם תנאי ההלוואה אין בה כשלעצמה כדי לשלול את המסקנה שאמנם דובר בהלוואה. ברם, אף אם נניח לטובת שטרית כי היה זה דכנר שביקש להימנע מהסכם כתוב כאמור, אין זה סביר, בשים לב לסכומים שבהם עסקינן, כי השניים לא הסכימו - ולו בעל פה - על תנאי ההלוואה".

לסיכום פרק זה אני קובע כי במהלך השנים 2002 או 2003 ובהמשך משנת 2006 ועד חודש יולי 2010, לקח הנאשם מפלאח סכומים שונים, המהווים כספי שוחד לכאורה, בתחילה סכום של 9,000 ש"ח (אבחר את הגרסה המקלה עם הנאשם), לאחר מכן סכום נוסף של 18,000 ש"ח ומשנת 2006 מידי חודש בחודש לקח הנאשם סכומים במזומן בגובה 700 ש"ח לפחות, ובסה"כ קיבל הנאשם מפלאח סכום כולל של 78,300 ₪ (הסכום שמופיע ברישומי הנאשם במחשבו).

למעט הסכום הראשון, הנאשם ופלאח לא דיברו על הלוואה ולנאשם לא הייתה כוונה להחזיר סכום כל

שהוא מהסכומים הרבים שקיבל, [מיותר לציין כי הלוואה היא עיסקה חוזית פרי מפגש רצונות, לא תתכן הלוואה שצד אחד-פלאח, משוכנע כי הוא נותן מתנה וצד שני-הנאשם, ממציא בדיעבד כי התכוון להחזיר הכספים, במועד כל שהוא לא ידוע ובתנאים שרק הוא יודע אותם, ובפועל על פי התנהגותו לא החזיר ולו שקל אחד].

מערכת היחסים האישית: פלאח והנאשם

8. הנאשם פתח את חקירתו הראשית בטענה כי נוצרו בינו לבין פלאח יחסי חברות (ישיבת 12.7.2016), בעדותו המתפתלת והלא אמינה הוא שינה מספר פעמים את דבריו, הוא התחכם בעת החקירה הנגדית ומשהתבקש להסביר מדוע הוא רואה עצמו חבר של פלאח שאל בתגובה את ב"כ המאשימה "השאלה היא איך אתה מגדיר חברות" (עמוד 306 לפרוטוקול שורה 28), ובו זמנית השיב גם שלא היו יחסי חברות, אשתו של הנאשם שהובאה כעדת הגנה לא ידעה על יחסי חברות בין הנאשם לבין פלאח.

הסנגור בסיכומיו (עמוד 273) ניסה ליישב בין הסתירות בפתרון יצירתי בדרך של שינוי השאלה או כדבריו "השאלה לא אם הם חברים או לא והשאלה היא, האם היחסים ביניהם הם כאלה שמקיימים יחסי אמון וקרבה שמאפשרים קבלת הלוואה בלא שהדבר יראה מיד כעניין עסקי או כעניין בעל אינטרס ואני אומר שהיחסים ביניהם הם כן כאלה שמקיימים את האפשרות לקבל הלוואה מבלי שזה יראה כשוחד".

מאחר ושוכנעתי כי הכספים לא היו כספי הלוואות שכזכור גם לא הוחזרו מעולם, הרי שהמסקנה שמסיק הסנגור אינה מקובלת עליי, לא דובר ביחסי אמון לקבלת הלוואות, כי לא היו הלוואות אלא מתנות כספיות שנתן פלאח לנאשם ומספר רב של פעמים.

9. פלאח בחקירתו במשטרה מיום 27.7.2010 (ת/54 שורה 90) הגדיר כך את הנאשם:

"לא חבר בדרגה ראשונה, חברים לתקופת העבודה, לא אכלנו ביחד לא באנו הביתה".

כעבור יומיים בהודעתו מיום 29.7.2010 (ת/54 שורה 130), הוא שב וטען כי הם לא חברים וכינה את הקשר ביניהם "קשר אינטרסנטי". ובעדותו לפניי שב וכינה הקשר כקשר אינטרסנטי בגלל העבודה (עמוד 19 לפרוטוקול שורה 29 לישיבת 8.5.2016).

לסיכום פרק זה אני קובע כי הנאשם ופלאח לא היו חברים, הם לא נפגשו מעבר לשעות העבודה ולא נפגשו למשל בתקופה שבין 2004 ל-2005 בה הנאשם עזב את העיר נשר ועבר לעבוד בקצרין והסיבה פשוטה, כאשר הנאשם לא מכהן בתפקיד בעיריית נשר, הוא לא יכול להועיל "לחברו" פלאח.

שוכנעתי כי הקשר בין הנאשם לבין פלאח היה רק כחלק מהעבודה בעיריית נשר ואם מחפשים את השורש למערכת העברת הכספים מפלאח לנאשם, אין לחפש אותה בחיפוש יחסי עזרה של חבר קרוב אלא בקשר

של קבלן כוח אדם שעובד עם העיריה מצד אחד ומזכיר העיריה שמתוקף העבודה מדבר עימו, נפגש עימו ומשוחח עימו הרבה פעמים מצד שני.

מערכת היחסים העסקית נאשם/פלאח או יכולת ההשפעה של הנאשם על פלאח ונ.ד.ד.

10. הנאשם שימש כמזכיר העיריה, הוא אישר כי שימש למעשה כמנכ"ל העירייה וכחלק מתפקידו הוא היה מנהל המנגנון כמי שאחראי "על כוח אדם שעובד בעירייה, כולל כוח אדם של קבלני כוח אדם"(עמוד 373 לפרוטוקול שורה 3 ואילך).

פלאח באמצעות חברת נ.ד.ד מטעמו סיפק שירותי כוח אדם לעירייה, תפקוד חברתו לא היה תקין, כך למשל סיפר מבקר העיריה גלעד הישג כי מנהל העבודה של נ.ד.ד העביר כרטיסי נוכחות של עובדים למרות שלא עבדו בפועל, עד כדי כך שהמבקר המליץ שלא לאפשר לנ.ד.ד לעבוד עם עיריית נשר וכך הסביר מבקר העיריה את תפקידו של הנאשם לעניין יישום הפסקת עבודתה הלקויה של נ.ד.ד :

"ש. מי לדעתך היה אמור להפסיק את העבודה של החברה מול העירייה, לאור ממצאי הביקורת?"

ת. זה שילוב של מספר אנשים, ראש העיר, מזכיר בהחלט, שניהם, גם לגזבר יש צד בנושא הזה, אבל מזכיר העיר הנאשם, הוא גם עומד כיו"ר ועדה לתיקון ליקויים שעולים בדוחות ביקורת. כמובן שהוא גם עומד בראש המנגנון. בשני הכובעים האלה בהחלט היה תפקידו. לפחות להוציא מכתב, לדרוש את יציאה מיידית למכרז בעקבות הממצאים החמורים".

(עמוד 143 לפרוטוקול שורה 1).

"שכל נושא הקצאת מספר העובדים, שעות, נוספות, זה באחריות מזכיר העיר. הוא היקצה. התשלום מבוצע דרך הגיזברות".

(עמוד 148 לפרוטוקול שורה 24).

11. עוד הוסיף מבקר העירייה (עמוד 151 לפרוטוקול שורה 6) כי הנאשם בתפקידו כמזכיר עירייה היה צריך להוביל מהלך להפסקה מיידית של עבודת חברת נ.ד.ד חברתו של פלאח, ואזכיר כי פלאח הוא אותו אדם ממנו לקח הנאשם כספים במזומן מדי חודש בחודשו.

פלאח בעדותו לפניי אישר את יכולת השפעת הנאשם על החברה שלו, חברת נ.ד.ד, הנאשם היה מעביר לו ולחברה הנחיות וטיפול בבעיות שנוצרו עם הפועלים של נ.ד.ד.

חשבת השכר פרלה בן שבת העידה כי פנו אליה עובדים של נ.ד.ד. בטענה שהקבלן לא משלם להם והיא הפנתה את התלונות לנאשם בבקשה שיטפל בהם (עמוד 160 לפרוטוקול שורה 20).

גזבר העירייה מוטי חן הסביר כי הנאשם כמנהל המנגנון היה קובע עם מנהלי המחלקות כמה עובדים מעובדיו של פלאח תעסיק העיריה (עמוד 122 לפרוטוקול שורה 31) והיטיב לתאר זאת הנאשם בעצמו בחקירתו הנגדית:

"תראה, התוספות של כוח אדם במחלקת תברואה, כפי שאתה מציין, נעשו בדרך כלל בתקופות של, נקרא לזה אביב קיץ, למה אביב קיץ? כי אז, כתוצאה מהחורף, יש צמחייה, צריך לנכש עשבים, ואם בימים כתיקונם היו 30 עובדים במחלקת התברואה, אז במשך חודשיים, 3 חודשים, ביקשו תוספת בכל חודש של 700 ימי עבודה, כן? שזה מתבטא בעוד 10 פועלים או 15 פועלים, זה תלוי כמה יש. כל תוספת כזו של ימים, שצריך לשלם אותה לקבלן, לא היו, לא היו מגישים את זה בכתב, היו מדברים איתי בעל פה, ואני נכנס לראש העיר, אומר לו צריך לאשר למחלקת תברואה עוד 700 ימים, היה שואל למה, מסביר לו למה, בדרך כלל הוא היה מאשר את זה" (עמוד 308 לפרוטוקול שורה 14).

12. לאור כל האמור לעיל, אני קובע כי במסגרת תפקידו של הנאשם הייתה לו השפעה ישירה על מצבה הכספית של חברת נ.ד.ד. ומנהלה פלאח.

ברצותו, היה מוסיף להם 700 ימי עבודה כדבריו על כל המשתמע מבחינת ההטבה הכספית לפלאח כתוצאה מכך, ברצותו היה מתעלם מקיפוח עובדי נ.ד.ד., ואזכיר כי פלאח שילם במקביל לנאשם במזומן כספי שוחד לכאורה מדי חודש בחודשו במהלך כ- 4 שנים.

זה השלב לנתח את עדותו של פלאח ולבחון כיצד תיאר פלאח את מערכת היחסים עם הנאשם שכזכור כונתה על ידו קשר אינטרסנטי עיסקי.

הסבריו של פלאח למהות התשלומים הכספיים

13. כפי שקבעתי לעיל, אימרותיו של פלאח במשטרה קבילות מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות ותוכן עדיף על מרבית דבריו בפניי.

בהודעתו מיום 29.7.2010 (ת/54ז) הסביר פלאח את המניע שהביא אותו לשלם את הכספים הרבים לנאשם, הוא הבין כי אם לא ישלם לנאשם, זה "עלול לפגוע בפרנסה שלי" (שורה 26), או כי אם לא היה משלם לנאשם 1,000 ₪ כל חודש הנאשם היה מנתק עימו את הקשר עד כדי כך שפלאח היה מפסיד את העבודה (שורה 29) ואם לא די בכל אלה, גם בגרסתו המעודנת והזהירה אמר פלאח כך מעל דוכן העדים:

"ש: האם יכול להיות שכשאתה נתת את הכסף ליוחאי, בחודש בחודשו כמו שאתה אומר, 700, 800, אלף שקל או כמעט חודש בחודשו, כן? אתה חשבת,

מבחינתך האישית, שיכול להיות שזה יעזור לך?

ת: סביר" (עמוד 63 שורה 11).

ת: יוחאי הוא איש מקשר בין ראש העיר לביצוע השגחה לביצוע המכרז"

(עמוד 72 שורה 25).

וברגע של אמת הוסיף פלאח:

ת: תשמע, להגיד לך את האמת, אני כאן חייב להיות ישר, כי הוא יודע שאני קבלן שלו והחולשה כאן הייתה גם שלו, אני אומר את זה יוחאי אל תכעס עלי, שנכון שהיו לך מצבים קשים מאוד רק החולשה הוא, אבל אני, אני קבלן, העניין הכספי זה לא אומר".

(עמוד 22 שורה 17 לפרוטוקול הדיון מיום 8.5.2016).

ודי להפנות לעימות (ת/22א, ת/22ד) שנעשה בין הנאשם לבין פלאח שתוכנו מדבר בעד עצמו, כשנשאל פלאח מה הסיבה ששילם לנאשם 700 עד 1,000 ₪ במשך מספר שנים תשובתו ברורה "הוא היה מנהל בכוח אדם בנוסף לתפקידו כמזכיר" (עמוד 3 לת/22ד שורה 26) והוא ממשיך ומטיח בפני הנאשם, כי חשש שאם לא ישלם לנאשם כספים, הנאשם היה מעביר תלונות שהגיעו מצד הפועלים של פלאח לידיעת ראש העיר וזה היה מפסיק את עבודתו ופוגע בפרנסתו (עמוד 3 שורה 35 ועמוד 4 שורה 27 לת/22ד) ובהמשך בצורה ישירה וברורה:

"אני הייתי בטוח כי אם אני לא הייתי משלם את הכסף הזה אני הייתי מאבד את הפרנסה שלי" (עמוד 4 שורה 15 לת/22ד).

עזות המצח של הנאשם עולה מתיאורו של פלאח כי כשהגיע היום ה-20 לחודש וטרם שולם התשלום הנאשם היה מתקשר לברר מה נשמע כדי שפלאח יבין שטרם שולם התשלום החודשי, וחשוב להזכיר לא מדובר בחוב של פלאח אותו הוא מחזיר בתשלומים, מדובר בכספי שוחד שקבלן כוח אדם משלם לממונה עליו מטעם העירייה או למי שיכול להעביר מידע שלילי בקשר לחברה שלו.

כאשר הנאשם ניסה באותו עימות לנתב הכספים באמצעות אמירה שקרית ולטעון כי מדובר בהלוואות, פלאח הופתע לשמוע שהנאשם הפך אותו לנותן הלוואות.

14. בעדותו היה פלאח עוין לתביעה, אבל עדיין אישר למעשה יחסי שוחד ראו למשל תשובתו בחקירה הראשית לשאלה למה נתת כספים:

"בסופו של דבר הוא מזכיר העיר ואני קבלן, אני ראוי לרקוד לפי החליל של כולם, כי אני רוצה לשמור על הפרנסה של המשפחה" עמוד 22 לפרוטוקול שורה 30).

בסיכומיו טען הסנגור ובצדק ייתכן מצב בו אדם אחד מתכוון לתת שוחד, אך המקבל לא יודע על כך ומבחינתו מדובר בקבלת כספים כשרים, אלא ששוכנעתי כי זה לא המקרה. גם אם אתעלם בשלב זה מאימרות הנאשם במשטרה, התנהגות הנאשם לא הייתה כהתנהגות של אדם המבצע פעולה חוקית, הוא הסתיר את נושא קבלת הכספים, כל התשלומים היו במזומן ומדובר בכ-50 תשלומים, בכל התשלומים לא נכח עד כל שהוא למתן הכסף, הכסף אף פעם לא ניתן בגלוי ואפילו מאשתו הסתיר הנאשם את קבלת הכספים. גם שערך הנאשם רישומים במחשב הוא לא תעד כל תשלום ותשלום אלא רק את הסכום המצטבר והוא הסתיר באותו רישום כי מדובר בכספים שקיבל והעיקר לא נקב בשמו של פלאח אלא ציין את שמו בקוד "פ" שרק הנאשם ידע את משמעותו.

בטרם סיום נושא זה ולהשלמת התמונה אעבור להאזנות הסתר שנעשו בתיק זה.

האזנות סתר

15. משהתעורר חשד למתן שוחד לנושאי משרה בעיריית נשר, המשטרה פתחה בחקירה סמויה ובין השאר האזינה לשיחותיו של פלאח. תיק ובו תמלילי כל השיחות הוגש כת/45, ביום 19.7.2010 צלצל הנאשם לפלאח, השיחה סומנה כשיחה 558 והיא נמשכה משעה 8:59 ועד 9:02 ואפנה לעיקרי תוכנה:

"הנאשם: אני מתקשר מהטלפון הזה, כי כבר הרבה זמן יש לנו האזנות על הטלפונים שלנו...אני מצלצל מהטלפון של אשתי ואני מקווה שעליה אין האזנות.. כשאתה מדבר איתי ואתה אומר לי א' 'וב', אז אתה שם לב לתשובות שלי. אני משתדל להיות כזה, אתה יודע, זהיר...".

הוא בהמשך מנחה את פלאח "אתה צריך לשים לב למה אתה אומר, בסדר".

באותו שלב כבר נפתח הליך מכרז חדש על מנת להחליף את שרותי נ.ד.ד בחברה אחרת, כפי שאראה בהמשך פלאח בידיעת הנאשם בחר להשתתף במכרז החדש תחת שם של חברה אחרת, שלכאורה אינה קשורה בו חברת ו.ש.ס.

בשיחה זו-558 הנאשם ופלאח מתאמים גרסאות, פלאח אומר לנאשם "בחברה השנייה- אין לי קשר איתה ו.ש.ס, לא מעניינת אותי, היא חברה של אחרים, אבל ברגע שראיתי שהעירייה שם מתנכלים לחברה הזו, לא יודע משום מה, אז אמרתי באו ביקשו ממני לתת עזרה, זה הכול, אין משהו אחר".

והנאשם אומר בתגובה "נכון. זה מה שאתה צריך להגיד".

פלאח מסיים את השיחה בדברים הבאים: "אנחנו לא עושים דברים לא חוקיים. אני מכיר אותך, אתה מכיר אותי... לא היו דברים מעולם, אין קשר בינינו".

והנאשם מאשר "בדיוק. בסדר גמור".

למאזין מהצד השיחה נשמעת כשיחה בין שני עבריינים, מתאמי גרסאות. הכיצד הנאשם שפועל לדבריו בצורה חוקית וכשרה, מתקשר לפלאח מטלפון של אשתו מחשש להאזנות, למה הנאשם חושש מהאזנות, למה הנאשם אומר לפלאח מה הוא "צריך להגיד" והכיצד מאשר הנאשם לפלאח את הגרסה המדוקלמת כי אין קשר ביניהם. האם "שכח" הנאשם כי עד לאותה שיחה בחודש יולי 2010, הוא פגש את פלאח למצער אחת לחודש וקיבל ממנו מעטפת מזומנים וזאת במהלך 4 שנים תמימות.

לאמירות פלאח השקריות בעניין ו.ש.ס וכי מדובר בחברה של אחרים, אותן מאשר לו הנאשם להגיד למרות שהנאשם ידע כי זה לא נכון, אתיחס בהמשך.

מן הראוי כבר עתה להפנות לשיחה נוספת בין השניים שנקלטה ביום 19.7.2010 בהאזנת סתר מספר 630 (חלק מת/45), בעדותו במהלך המשפט התפתל הנאשם וניסה לטעון כי אין קשר בין המציעה החדשה ו.ש.ס לבין פלאח, והנה ביום 19.7.2010 מצלצל הנאשם לפלאח ומעדכן אותו כי ישיבת ועדת המכרזים שצריכה לדון בענייני ו.ש.ס נדחתה.

אם כגרסת הנאשם פלאח לא קשור לו.ש.ס מדוע הוא טורח ויזום שיחת עדכון שכזו (ואזכיר בשיחה הקודמת מתאמים השניים כי ו.ש.ס היא חברה של אחרים), ומיד מתעוררת השאלה האם הסיבה לשיחה היא השלמונים החודשיים שקיבל הנאשם מפלאח לרבות באותו חודש יולי 2010.

הנאשם התבקש בחקירתו הראשית (ישיבת 20.7.2016) להסביר את תוכן השיחה הראשונה (558) בתגובה הוא מתחמק באומרו שאלה הדברים של פלאח (כאילו מדובר במונולוג של פלאח) והוא מוסיף יכול להיות שפלאח אמר דברים שלא צריך להגיד.

בחקירתו הנגדית נאלץ הנאשם לשנות גרסה ולהודות כי צלצל לפלאח כדי לעדכנו (שיחה 630) "מבחינתי הוא מזוהה עם ו.ש.ס ... לכל אורך הדרך" (עמוד 406 שורה 1).

תהיה נוספת עולה משיחה בין פלאח לנאשם מיום 20.7.2010 (שיחה 1007 לת/45) בה מבקש פלאח מהנאשם פרוטוקול והנאשם משיב שזה "כרגע לא נמצא אצלו" ומבקש ממנו להתקשר בחלוף דקה.

הנאשם בחקירתו הנגדית לא זכר במה מדובר תוך שהוא מדגיש כי "חס וחלילה" מעולם לא העביר לפלאח פרוטוקולים (עמוד 407 שורה 18). מעיון בתוכן השיחה עולה כי הנאשם יודע בוודאות במה מדובר, הוא לא דוחה את הבקשה מנימוק ש"חס וחלילה", הוא לא נותן פרוטוקולים, המניעה היחידה מבחינתו לספק את הפרוטוקול היא שהפרוטוקול כרגע לא נמצא אצלו.

16. לסיכום עד כאן, מתוכן שלושת השיחות מקובץ האזנת הסתר עולה כי פלאח מקבל מהנאשם יחס מועדף, הוא מוכן לספק לו פרוטוקול כל שהוא, הוא מעדכן אותו בקשר לישיבת ועדת מכרזים למרות

שפלאח לא היה באופן גלוי משתתף באותו מכרז והוא מתאם איתו גרסאות באשר לתוכן הדברים שעליו להגיד ומה פלאח "צריך" להגיד.

אימרות אלו שתועדו באופן אובייקטיבי והנאשם לא מתכחש לאמירתן, משתלבות במארג הראיות, קבלת סכומי שוחד, מערכת יחסים של "תן וקח", תן שוחד וקבל תמורה עסקית, מהווים הוכחה מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם לקח שוחד.

קביעה זו נעשית עוד בטרם אנתח התנהגותו של הנאשם בקשר למכרז החדש לקבלת שרותי כוח אדם וגם בטרם אקבע עמדה באשר למשקל וקבילות אימרותיו של הנאשם במשטרה. פלאח "שלח לחמו על פני המים", הנאשם אסף אותו בלהיטות מדי חודש בחודשו ודאג גם ל"תאבונו" של פלאח, אותו הפך לשותף סוד מצד אחד והסתיר מידע שלילי לגבי פלאח ועובדיו מפני שולחיו- הציבור, מצד שני.

אמשיך ואבחן את טוהר המידות של הנאשם בקשר למכרז החדש, מכרז 2/10.

המכרז החדש

17.12.2006 ביום זכתה חברתו של פלאח, נ.ד.ד, במכרז לאספקת שרותי כוח אדם לעירייה (נ/17). בהמשך הוארך חוזה ההתקשרות מספר פעמים ועד 31.12.2009 (נ/18, נ/19, נ/25).

בשנת 2009 פרסם מבקר העירייה דו"ח בקורת חריף בו ביקר את התנהלות חברת נ.ד.ד ולכן המליץ לפרסם בהקדם מכרז חדש ולא לאפשר לנ.ד.ד להשתתף בו.

בחודש אפריל 2010 פרסמה העירייה את מכרז 2/10 (ת/16 ונ/3), מכרז לאספקת שרותי כוח אדם, הנאשם לא חלק על עובדות אלו ובכלל זה כי הנאשם חתם על הסכם הארכת חוזה ההתקשרות עם נ.ד.ד עד חודש יולי 2010.

מוטי חן גזבר העירייה הסביר את הרקע לפרסום המכרז החדש והניסיון הרע שהיה לעירייה עם פלאח וחברת נ.ד.ד (עמוד 109 לפרוטוקול שורה 8):

"בעקבות ביקורת שנערכה על ידי מבקר העירייה, שמו גלעד הישג, ובדיקה שנערכה על ידי, אני מדבר טרם המכרז, התגלה כי החברה בעצם רימתה את העירייה במילים פשוטות. קיזזנו לה סכום של כ-100,000 ₪ והמלצת מבקר העירייה הייתה לא לאפשר לאותה חברה ולאותם בעלים, עמאד פלאח, להתמודד במכרזים של העירייה. היו המון תלונות וטענות של עובדים לגבי אי תשלום השכר במלואו, אי תשלום במועד".

עוד אישר גלעד הישג, מבקר העירייה בעדותו כי הנאשם (יחד עם מליק) ביקש ממנו למחוק את המלצתו

שלא לאפשר לנ.ד.ד. להתמודד במכרז (עמוד 142 לפרוטוקול שורה 25), בקשה שדי בה כדי להוות סטייה מן השורה. הנאשם כמזכיר העירייה ידע היטב על תפקודה הלקוי של נ.ד.ד. לגרסתו הוא היה זה שחשף את המרמה בדיווחי עובדי נ.ד.ד. שהביאה לקיזוז כ-90,000 ₪ או 100,000 ₪ משכרה,, הייתכן כי משהמליץ מבקר העירייה להפסיק להתקשר עם נ.ד.ד. יבקש הנאשם למחוק המלצה כזו, רק יחסי שחיתות ושחך בין הנאשם לבין נ.ד.ד. ופלאח יכולים להסביר התנהגות פסולה זו, מיותר לציין כי לנאשם אין השכלה משפטית ודבריו למבקר העירייה לא היו בגדר המלצה מתחום המשפט.

ביום 10.5.2010 התכנסה ועדת המכרזים נפתחו המעטפות וביום 11.5.2010 הנאשם ריכז את הצעות המשתתפים (ת/16 מסמכים ע"פ 1 ע"פ 12 ות/50). שתי ההצעות שעמדו בפני הכרעה היו הצעת חברת ו.ש.ס והצעת חברת י.ב.שיא. על פי בדיקת גזבר העירייה ולאחר תיקון טעות אריתמטית ההצעה הזולה הייתה הצעת י.ב.שיא (ת/16 ע"פ 16).

ביום 15.5.2010 עד 26.5.2010 הנאשם נסע לחו"ל, בפועל לא נעשה דבר בתקופה זו בקשר למכרז, אך היה קשר טלפוני הדוק ויומיומי בין פלאח לבין הנאשם והנאשם ידע גם לדבריו כי פלאח עמד מאחורי ו.ש.ס (עמוד 241 לפרוטוקול).

ביום 14.6.2010 התכנסה ועדת המכרזים כדי לקבל החלטה בקשר למכרז (ע"פ 14 בת/16) ובהמשך ביום 17.6.2010 הנאשם הסביר לוועדת המכרזים מדוע ו.ש.ס צריכה לדעתו לזכות במכרז (ראו מכתבו ת/51 אותו הקריא בישיבה ועדותו בעמוד 243 לפרוטוקול).

ביום 7.7.2010 קיים דיון נוסף בוועדת המכרזים, הנאשם שוב חיווה דעתו לזכות ו.ש.ס. (נ/14, ת/48), באותו יום פנה מוטי חן ליועץ המשפטי של העירייה עם המלצה לפסול את הצעת ו.ש.ס (ת/49).

בשלב זה ניסה פלאח לשחד גם את יחיאל אדרי שהגיע ביום 12.7.2010 למשטרה ודיווח על כך, בעקבות דבריו נפתחה בתחילה חקירה סמויה לרבות האזנות סתר לשיחות פלאח עם הנאשם מיום 19.7.2010 ובהמשך מעצר המעורבים, לרבות מעצר הנאשם ביום 28.7.2010.

ביום 25.8.2010 המליצה ועדת המכרזים לבטל המכרז ולצאת במכרז חדש (נ/36).

אקדים ואבהיר כי אם טובת העירייה וחובותיו כלפי הציבור מתוקף תפקידו היו עומדים לנגד עיני הנאשם, משנחשפו בשנת 2009 אי סדרים קשים מצד נ.ד.ד., החברה של פלאח עד כדי כך שהעירייה קיזזה משכרה של נ.ד.ד. כ-100,000 ₪ (קיזוז בו מתגאה הנאשם בסיכומיו), משידע הנאשם כי ו.ש.ס=פלאח, הוא חייב היה ליידע את כל הגורמים בעירייה כי עליהם לבחון היטב את צעדיהם ככל שמדובר ב-ו.ש.ס ובוודאי שלא לתת יד לזכיית פלאח הפעם במסווה של חברתו החדשה ו.ש.ס.

אלא שהנאשם אפילו לא היה פסיבי והמתין להכרעה באשר לתוצאות מכרז, הוא ניסה לעשות הכול כדי

לגרום לזכיית ו.ש.ס חברתו בפועל של פלאח.

אמנם הנאשם אינו זה שמקבל החלטות ולנושאי משרה נוספים היה מעמד ודעה בקשר לזוכה במכרז אך אין בכך כדי להצדיק את התנהגותו האקטיבית לזכות החברה של מי שמשלם לו שלמונים מדי חודש במזומן.

איני סבור כי נסיעתו של הנאשם לחו"ל לאחר שאמר נחרצות את דעתו בעניין זה, מנקה אותו מהתנהגותו המושחתת ואזכיר כי גם לכך נועד סעיף 293(7) לחוק לפיו אין נפקא מינה לעניין שוחד: "אם נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב לעשותה על פי תפקידו".

על פי התרשמותי מהעדויות לפניי, הנאשם פעל לטובת ו.ש.ס ופלאח משום שהוא לא רצה לגדוע את מקור כספי השוחד ולכן במקום לפעול כמתחייב, הוא צלצל ביוזמתו לפלאח למשל ביום 19.7.2010 שיחה לה האיזנו בהאזנת סתר וניסה בשיתוף פעולה עימו להגדיר מה פלאח "צריך" להגיד כדי להסוות את הקשר בינו לבין ו.ש.ס. זו דוגמה מובהקת לסטייה מן השורה ולסיוע לפלאח בביצוע מעשים הקשורים קשר ישיר לתפקיד הנאשם כמזכיר העיריה. כך גם ניתן להתייחס לעובדה כי הנאשם שוחח עם נציג ו.ש.ס ועדכן אותו לגבי פרטים מהליכי המכרז, טעויות אריתמטיות שנתגלו בשלב בדיקת ההצעות (ראו עדות מוטי חן עמוד 112 לפרוטוקול שורה 25), תמיכה לכך ניתן למצוא בהודעת פלאח (ת/54ח) לפיה קיבל מהנאשם מידע רב אודות המכרז וההליכים הקשורים בו (שורה 53).

18. זמן רב השקיעו הצדדים להוכחת טענות מתחום המשפט המינהלי באשר לאופן בו יש לנתח את תוכן המכרז החדש ומי אמור היה לזכות בו ובכלל זה האם המכרז נוסח במכוון כדי להכתיב זוכה מסוים.

אמנם נטען בכתב האישום כי בטרם פרסום המכרז הנאשם הנחה את מוטי חן, גזבר העיריה לערוך תיקון בתנאי המכרז באשר לאופן בו תבחר ההצעה הזוכה, כך שייקבע כי הצעה הזולה ביותר תקבע לפי תימחור יום עבודה של כל בעל מקצוע וללא התייחסות לכמות העובדים הנדרשת, כל זאת כדי לסייע לפלאח לזכות במכרז.

מוטי חן בעדותו אישר כי הנאשם פנה אליו בבקשה לקבוע באופן זה את תימחור ההצעות, אך הנאשם נימק בקשתו כי הוא פעל לפי דרישת ראש העיר.

בהתחשב בעובדה כי מדובר במשפט פלילי אני קובע כי לא הוכח כי דרישת תמחור זו מפי הנאשם נעשתה כדי לסייע לו-ו.ש.ס. ואזכיר כי מדובר בתנאי מכרז שמופנים באופן שווה לכל מי שרוצה להשתתף, לא הוכח כי דרישה זו מקלה עם ו.ש.ס בהכרח, לא הוכח כי זו דרישה חריגה ביחס לתנאים שנקבעו במכרזים אחרים בהם לא השתתפו נ.ד.ד או ו.ש.ס ולא הוכח כי לא היה בסיס ענייני לבקשת הנאשם, מיותר לציין כי אין בכוונתי לבחון את המכרז בעיני המשפט המינהלי וכל ספק יפעל לזכות הנאשם.

אני קובע כי הוכח מעבר לכל ספק סביר כי חברת ו.ש.ס היא חברה שפעלה מטעמו של פלאח וכי הנאשם

ידע על כך, ראו הודאתו בנושא זה בעת שנחקר בחקירה נגדית לגבי שיחותיו שהוקלטו בהאזנות סתר, "מבחינתי הוא מזוהה עם וש"ס ... לכל אורך הדרך" (עמוד 406 שורה 1).

הנאשם עשה עליו רושם לא אמין במהלך כל עדותו וגם בנושא זה- הזהות בין פלאח לבין ו.ש.ס, הוא שינה גרסאות וניסה למסור תשובות עמומות וסותרות, הוא ידע ולא ידע על הקשר בין פלאח לו.ש.ס, הוא ידע ידיעה חלקית וגם מלאה, הוא ידע לכל אורך הדרך והוא גם ידע רק בדיעבד, הכול משום שהנאשם הבין כי מדובר בידיעה המפלילה אותו אשר יצרה ענן כבד מעל מאמציו לקבל ביד אחד כספי שוחד מפלאח וביד השנייה להילחם עבור זכיית ו.ש.ס כאילו מדובר בשני גורמים שונים.

די לי בשיחותיו של הנאשם עם פלאח שהוקלטו באותן האזנות סתר כדי לבסס קביעה מפורשת מעבר לכל ספק, לפיה הנאשם ידע כי פלאח שמשלם לו את כספי השוחד מעונין בזכיית חברת ו.ש.ס שהוא קשור אליה, הנאשם לא עשה דבר כדי למנוע זאת ועשה ככל שיכל לסייע לו.ש.ס לזכות במכרז.

לתמיכה בקביעתי אפנה לעדות הנאשם לפיה בשלב בו התבקשה הכרעה בקשר לזוכה במכרז, גם ששהה הנאשם בחו"ל צלצל אליו פלאח "כמעט בכל יום", רק מי שמעונין במכרז ובזכייה בו יפעל כאמור (ראו התפתלות והיתממות הנאשם בנושא זה כמתואר בעמוד 241 לפרוטוקול) ואחרי הרבה מאמצים בחקירה הנגדית אישר הנאשם כי חברת י.ב שיא הייתה מתחרה של פלאח במכרז ופלאח הביא לו מסמכים כדי לשכנע שיש לפסול את הצעת י.ב שיא (עמוד 387 לפרוטוקול שורה 18).

בעימות שנערך בין פלאח לבין הנאשם, אמר פלאח בפני הנאשם כי הוא עמד מאחורי חברת ו.ש.ס וכי הכספים ששילם לנאשם נועדו לשם תמיכת חברי הוועדה ב-ו.ש.ס (ת/22 עמוד 9 שורה 24), הנאשם אישר כי ידע על הקשר בין פלאח לו.ש.ס (עמוד 20 שורה 33 לת/22) וכי פלאח דיבר כל הזמן שו.ש.ס צריכה לזכות.

בנוסף אמר פלאח אמירה מאוד מפורשת הוא טען כי הנאשם היה זה שהציע לו להקים חברה חדשה "כדי שלא יהיה פלאח בפנים" והנאשם אישר זאת (ת/22 עמוד 10 שורות 22-29), הודאת נאשם בדברים אלו מהווה סטייה ברורה מהשורה ומעילה בתפקידו כאיש ציבור, העירייה מצאה כאמור כשלים בפעולת חברת נ.ד.ד ופלאח מנהלה, הנאשם בתפקידו כמזכיר העירייה ומנכ"ל העירייה הציע למנהל החברה הכושלת להקים חברה חדשה ולהשתתף במכרז בשם אחר כדי להסוות מפני גורמי העירייה את הקשר שבין פלאח לחברה החדשה ואזכיר זה אותו פלאח שמשלם לנאשם כספי שוחד במזומן מדי חודש וגם במועד "הייעוץ" להונות את העירייה.

עדות הנאשם ואימרותיו במשטרה

19. הנאשם עשה עליו רושם לא אמין, גם באשר לטענותיו לעניין תוכן אימרותיו במשטרה.

עדותו בפני לא הייתה ממוקדת הוא גלש לנושאים סתמיים אבל בצורה מכוונת, לעיתים התקבל הרושם כי

אנו נמצאים בשלב של טיעונים לעונש והנאשם מנסה לשכנע כי אופיו טוב וכי עזר לעירייה או לחברה בתחומים אחרים. בפועל מהשאלות הנוקבות הוא התחמק ולא השיב תשובות ענייניות.

הוא העדיף להעיד כאמור בצורה לא ממוקדת, לטעמי משום שהתמקדות מחייבת התמודדות והנאשם נמנע מלהתמודד עם התנהגותו ואימרותיו.

כבר מפתח החקירה הנגדית הסתבר כי לנאשם המובך אין תשובות, ראו תשובתו מהסוג "אין לי תשובה" החוזרת על עצמה למשל לשאלה מדוע שפלאח ייתן לך כסף בחדר שירותים, או רחוק מהעירייה כדי שאנשים לא יראו, אם הכול חוקי. לנאשם לא הייתה תשובה, בחומר הראיות יש תשובה חדה וברורה, מדובר בכספי שוחד.

מטעמו של הנאשם הוגשו עשרות מוצגים, בשלב הסכומים הוא לא מצא לנכון להתייחס למרביתם. אין בכוונתי לקבוע מימצא כל שהיא לגבי טענות רבות ולא רלבנטיות שהעלה הנאשם במהלך ניהול משפטו, מצבו הכלכלי אינו רלבנטי, גם העני וגם העשיר חייבים שלא לקחת שוחד ואם כטענתו הוא רומה על ידי זה או אחר (ויש לו לא מעט טענות מסוג זה, ראו למשל פסק דין בהליך אזרחי נ/29 שאין בינו לבין ההליך שלפניי, דבר) אין בקורות חייו של הנאשם או בנפילתו הכלכלית כדי להצדיק לפגוע בטוהר המידות ובנכסי ציבור כדי להיטיב את מצבו הכלכלי.

הנאשם עוכב ולאחר מכן נעצר ביום 28.7.2010, לאחר מכן נחקר 6 פעמים בנוסף עומת עם פלאח ועם מליק, שלושת החקירות הראשונות (ת/39, ת/9, ת/10) תועדו כחוק לרבות תיעוד חזותי, שלושת ההודעות האחרונות (ת/11, ת/12, ת/16) תועדו רק בכתב ללא הקלטה או צילום, בניגוד לסעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) התשס"ב-2002.

עיינתי בכל אימרותיו של הנאשם כדי לחפש בהן טענה הגנה כל שהיא היכולה לעמוד לזכותו ולא מצאתי טענה שכזו ולכן די בכל האמור לעיל כפי שהוצג כחלק מפרשה המאשימה כדי להביא להרשעתו בעבירה של לקיחת שוחד.

למרות זאת אבחן את טענות הנאשם באשר לפגמים בחקירה אשר צריכים להביא לטענתו לפסילת שלושת ההודעות האחרונות והפחתת משקלן של 3 ההודעות הראשונות.

אין מחלוקת כי נפל פגם בהעדר תיעוד חזותי של שלושת ההודעות האחרונות, ב"כ המאשימה מציג בסיכומי סיבה אפשרית לטעות, רק ביום 1.1.2010 הוחלה חובת התיעוד על עבירות שעונשן מ-10 שנים ומעלה ורק ביום 4.2.2010 נכנס לתוקף תיקון 103 לחוק שהחמיר את הענישה בעבירת שוחד והעמידה על 10 שנים, חקירת הנאשם הייתה ב-28.7.2010 והפגמים לטענת המאשימה נובעים מ"חבלי לידה" בהטמעת החובה שבחוק. החוקר גלאור הסביר כי בשל כמות החקירות שהתקיימו בו זמנית הייתה מצוקה טכנית להקליט את אותן 3 חקירות.

השאלה היא האם פגמים אלו מביאים לפסילת שלושת ההודעות האחרונות, בעניין זה אזכיר את ההלכה שנקבעה כבר בע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי (4.1.2006) (פיסקה 76) (להלן: עניין יששכרוב) לפיה תיפסל ראייה כאשר בית משפט "נוכח לדעת כי הראייה הושגה שלא כדין וקבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן". עוד נקבע כי מדובר בכלל של בטלות יחסית, וכי "לא כל סטייה מכללי החקירה ולא כל אמצעי שהופעל בחקירה, גם אם אינם מקובלים על בית המשפט, יביא לפסילת הראייה", (עניין יששכרוב עמוד 563). בסופו של יום שאלת הקבילות מסורה לשיקול דעתו של בית המשפט, גם במקרים בהם נפגעת הזכות להיוועצות והזכות מפני הפללה עצמית.

לצורך ביצוע האיזון הראוי על בית המשפט לבחון, בין היתר, את אופייה וחומריתה של אי-החוקיות שהייתה כרוכה בהשגת הראייה, את מידת ההשפעה שהייתה לאי-החוקיות על מהימנותה, ואת הנזק שייגרם מפסילת הראייה לעומת התועלת שתצמח מכך (עניין יששכרוב, בעמוד 562-567).

ככל שמדובר בטענת פסלות שלושת ההודעות האחרונות, איני מוצא כי נפגעה פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן, כל החקירות תועדו בכתב, הנאשם חתם על כל אחת מהן לאחר כל חקירה, לרבות חתימתו לצד תיקוני הגהה. עוד אוסיף כי הנאשם עשה עליי רושם של אדם אינטליגנטי שמקפיד מאוד על כל זכויותיו ללא מורא ודי אם אמחיש את עמדתו הנחושה במהלך החקירה הנגדית לאפשר לו להשיב לשאלות של סנגורו התעקשות שהביאה להפסקת החקירה הנגדית, חזרה לשלב החקירה הראשית כשהסנגור למעשה לא סבור שיש לו עוד שאלות לשאול, במהלך כל המשפט לרבות בשלב הסיכומים הנאשם היה מעורב מאוד והעיר וסייע לסנגורו בהעמדת פרטים על דיוקם לטעמו ואיני מאמין כי הנאשם התנהג אחרת בשלב בו נחקר במהלך שלושת החקירות האחרונות שכזכור נוהלו בפיקוח שופט המעצרים ובליווי צמוד של סנגור.

הכלל הוא כי הפרתה של חובת התייעוד אינה מובילה בהכרח לפסילת ההודאה, ראו לענין זה ע"פ 1361/12 מדינת ישראל נגד זגורי (2.6.2011) וע"פ 4936/11 ישועה נגד מדינת ישראל (31.12.2012) מאחר ושוכנעתי כי המשטרה פעלה בתום לב והעדר התייעוד לא נעשה בכוונת זדון, ניתן להסתפק במקרה זה בהודעות הכתובות והחתומות על ידי הנאשם.

עוד חשוב לציין כי בעדותו אישר הנאשם כי כל הדברים נאמרו מפיו אלא שהסברו, הדברים נאמרו כדי לרצות את החוקרים, בנסיבות אלו אין חשיבות להקלטה שכן גם במקרה של הקלטה הדברים הלא מוכחשים היו מתועדים (עמוד 290 לפרוטוקול שורה 25).

הנאשם כהרגלו טען גם את היפוך הדברים, לפי אחת מגרסאותיו בחוסר יושר ניסה הנאשם לנצל את אי התייעוד הקולי/חזותי כדי לטעון כי הדברים שנכתבו בשלושת ההודעות האחרונות אינם דבריו כי "יכולים להבחין שזה לא הסגנון דיבור שלי, שזה לא המשפטים שאני משתמש" (עמוד 289 לפרוטוקול שורה 13) מבלי שהוא נותן ולו דוגמא אחת במהלך עדותו או בסיכומיו למילה אחת שאינה "סגנון דיבור". קריאה ברצף של ששת ההודעות לא מצביעה על שינוי כל שהוא בסגנון הדיבור. הוא עוד הוסיף לראשונה בחקירתו הנגדית כי מהרגע שהתחילו שלושת החקירות שלא תועדו חזותית הוא הרגיש מאוים.

לנאשם טענה נוספת שלא שוכנעתי כי היא אמיתית ולפיה "שמו דברים בפיו", לא התרשמתי כי הנאשם, גם בתנאי מעצר ייתן למישהו לשים דברים בפיו ובוודאי שלא ישמור בליבו עובדות אלו עד לאחר הגשת כתב האישום, שכן הוא לא העלה טענה זו במהלך הליכי המעצר וגם לא לאחר סיומם.

עוד חשוב לציין כי הנאשם חתם על ההודעות כולן, הוא אישר בעדותו כי קרא את ההודעות וכבר בזמן החתימה ידע שהן כוללות דברים לא נכונים כדבריו (עמוד 398 לפרוטוקול), הנאשם היה מיוצג ולא נטענה מפיו או מפי סנגורו כאשר הובא הנאשם בפני שופטים שונים בהליכי מעצר הימים, טענה כל שהיא על פגמים בחקירה לרבות באשר לפגיעה בזכות היועצות או אמירת דברים ש"שמו לו בפיו" או אילוץ לחתום על דברים לא נכונים.

טענות בדבר אילוץ לחתום גם לא הוטחו בפני החוקרים בחקירתם הנגדית. עוד חשוב לציין כי הנאשם כדרכו במהלך עדותו לפני זיגג ללא הפסקה, הוא התעקש לטעון כי לא שיקר בחקירה (ראו למשל עדותו בעמודים 283, 284, 293, 306) ולמרות זאת ניסה להתנער מדברי האמת שאמר במשטרה בטענה כי "שמו דברים בפיו".

כשנדרש להסביר מדוע שיגיד אמירות מפלילות לא נכונות, בשלב מסוים טען כי עשה זאת "אולי כדי לרצות את החוקרים, להגיע לסיום העניין" (עמוד 294 לפרוטוקול שורה 5), גם לאמירה כבושה זו אין ביטוי בהליכי המעצר ואפילו לא בעדות עו"ד בירמן שייצג אותו בחלק מהזמן והובא כעד הגנה.

לאחר שבחנתי את עדות הנאשם ועד ההגנה מטעמו עו"ד בירמן לצד עדויות החוקרים השונים לא מצאתי כי למעט אי התיעוד החזותי כי נפל פגם כל שהוא המונע קבלת כל ההודעות כראיות קבילות או פגם הגורע ממשקל, הודעה כל שהיא, (למרות זאת אתעלם מההודעה הראשונה כמפורט להלן).

הנאשם העלה טענה כי לפני החקירה הרביעית חקירה מיום 2.8.2010 (ת/11) הוא שמע מאחד החדרים את החוקר אלכס גולדשטיין אומר "בוא נשחט את יוחאי" לדבריו הבין שזה איום. בראש ובראשונה תמוה בעיניי כי טענה מרכזית זו בקו ההגנה של הנאשם לא הוטחה בחוקר גולדשטיין במהלך חקירתו הנגדית.

הנאשם לא היה עקבי בנושא זה, בעת חקירתו הנגדית של החוקר משה כהן, נטען בפניו כי הוא השמיע את האמירה ביום 2.8.2010 לפני הארכת מעצרו של הנאשם (עמוד 85 שורה 10), מיד מתעוררת השאלה מדוע לא נאמר דבר מפי הנאשם או סנגורו לשופט המעצרים. הנאשם בעדותו שינה גרסה ולטענתו כי הדברים נאמרו לו מאוחר יותר בסמוך לחקירתו.

לא הצלחתי להבין מדוע בעקבות משפט שכזה, גם אם נאמר, צריך הנאשם להגיד דברי שקר כטענתו ואם נבחן את תשובתו בעניין זה בחקירתו הנגדית ניתן לקבוע כי מדובר במניפולציות שעושה הנאשם בדיעבד:

"ש : הבנתי. סיפרת בישיבה הקודמת באריכות כמה נלחצת מהאמירה "בוא נשחט את יוחאי".

ת : נכון.

ש : זה גרם לך לאשר דברים שהם לא נכונים.

ת : לא , לא , לא את כולם . זאת אומרת, אמרתי שיש דברים שהם נכונים ושהם נאמרו. יש דברים שהושמו בפי וגם רשמתי את זה בזמן אמת ויש דברים שלא נאמרו בכלל על ידי ונרשמו בהודעות".
(עמוד 396 לפרוטוקול שורה 26).

הכיצד ניתן להיות מאויים ולפחד ועדיין לברור מתי להגיד אמת ומתי לשקר, להגיד דברים שחלקם נכונים וחלקם לא.

מיותר לציין כי הנאשם אישר כי לא חשב שיפגעו בו פיסית וגם אם נאמרה האמירה בכוונה להוציא מהנאשם את כל האמת, אין טענה כי מי מהחוקרים פעל באמצעים פסולים בדרך בה דיבר אל הנאשם.

איני מאמין לנאשם כי בעקבות אמירה זו, באם נאמרה, החל להגיד דברים שמפילילים אותו שאינם אמת.

בחינת דברי הנאשם באותן הודעות שלא הוקלטו, אינה מצביעה על התנהגות של אדם מאויים שמודה בכל דבר, הוא לא השיב לכל שאלה בחיוב, והנאשם כפר במיוחס לו טען כי מדובר בהלוואה ולא בשוחד או כי התשלומים החודשיים היו בין 700 ש"ח ל-1,000 ש"ח, ולא בכל חודש. אם רצה לרצות את החוקרים או פחד מהם היה מודה בקבלת שוחד, היה מודה בקבלת מתנות ולא הלוואות והיה מודה בכל סכום שהוטח בו (ואזכיר כי פלאח בעימות ת/22 טען שלא מדובר בהלוואה, והנאשם המאויים לכאורה למרות זאת לא שינה עמדתו כדי לרצות את חוקריו ודבק בגרסת ההלוואה).

הנאשם פשוט מנסה להיתלות בעובדה כי הוא לא מצולם בשלושת החקירות האחרונות אלא שהוא הסתבך בשקריו בבית משפט. ומשהציג לו ב"כ המאשימה את חוסר ההיגיון בדבריו, מדוע צריך לאיים אם הם כותבים את מה שהם רוצים כטענתו, תשובה עניינית לא הייתה לו.

הנאשם גם טען בפניי כי לא ידע שיש לו זכות להיוועץ בעורך דין גם בשלבים מתקדמים של החקירה, טענה שאינה אמת. הנאשם פגש בעורכי דין מתחילת המעצר ועד סופו וחזקה עליהם כי יידעו אותו באשר לזכויותיו, מה עוד ששוכנעתי כי לאורך כל החקירות כבר משלב העיכוב ועד סיום החקירה הודיעו לנאשם כי יש לו זכות להיוועץ עם עורך דין. הוא גם חתום על ההודעות בהן נרשם בהדגשה כי יש לו זכות שכזו וגם בעניין זה שהתבקש הנאשם לתת הסבר כיצד הוא טוען שלא ידע על זכות ההיוועצות למרות חתימתו, תשובה לא הייתה לו.

לסיכום- שוכנעתי כי כל אמירותיו של הנאשם נאמרו מפיו, לא מצאתי כי הפגמים הנטענים על ידו צריכים להביא לפסילת אמירה זו או אחרת או לגרוע ממשקלה, הנאשם היה מודע לזכויותיו לרבות זכות ההיוועצות והוא מימש אותן.

אימרות מפלילות שאמר הנאשם בחקירה

20. הסנגור מתחיל בסקירת הפגמים בחיפוש שנערך במשרדו של הנאשם (ת/19), אלא שהוא קורא בו את מה שלא כתוב בו, לפי הבנתי לא נכתב באותו דו"ח כי ראש העיר וסגנו נכחו בחיפוש. עוד אבהיר כי הסנגור בסיכומיו הסביר כי לטענתו לאורך כל הדרך פעלה המשטרה בצורה מכוונת כפלי הנאשם תוך זלזול במחויבותה לנהל חקירה על פי דין, טענה שלא הוכחה בתיק זה. (לא מצאתי כל רלבנטיות בטענת הסנגור באשר להפעלת העד יחיאל אדרי, שממילא אינו קשור בהפללת הנאשם, ראו טיעוני הסנגור בעמוד 274 שורה 24).

לאחר הסיכומים ביקש הסנגור להפנות לפסק דין שהתקבל ביום 8.11.2016 בעניין חמיאסה. חשוב לראות כי גם באותו מקרה נמצא כי נפלו פגמים מסוימים בזכות ההיוועצות, בית המשפט העליון קבע כי לא מדובר בפגמים המצדיקים פסלות ההודעות הראשונות שמסר הנאשם (פיסקה 31 לפסק הדין), אמנם השחזור ששיחזר הנאשם באותו מקרה נפסל, אלא ששם דובר על מניעת מפגש בין הנאשם לבין סנגורו ללא הצדקה, עובדה שונה מנסיבות התיק שלפניי.

21. ביום 28.7.2010 שעה 11:15 עוכב הנאשם (ת/3), בשעה 17:06 באותו יום הוא נעצר (ת/4), כבר באותו מעמד הובהרה לו זכותו להיוועץ עם עורך דין (ת/39).

פעמיים כשלה המשטרה באותו יום, אסור היה לעכב את הנאשם למשך יותר משלוש שעות, ועליה היה לעוצרו או לשחררו באותו שלב. גם מיד בפתח חקירתו הראשונה שארעה עוד בשלב שהיה מעוכב שניתנה לו אפשרות להיוועץ בעורך דין בו בחר, החוקר האזין לשיחה שנעשתה מחדר החקירות בין הנאשם לבין עורכת דין עדנה ממשרד עו"ד בירמן.

איני סבור כי פגם זה פגע מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן, עו"ד עדנה ששוחחה עם הנאשם יכולה הייתה לתת לו כל עצה שרצתה לרבות שמירה על זכות השתיקה והיא יכולה הייתה גם לבקש מהחוקר בקשות שונות לרבות מניעת האזנתו לשיחה והיא גם יכולה הייתה להגיע לתחנת המשטרה.

למרות זאת אבחר בעמדה לזכות הנאשם ואתעלם מתוכנה של החקירה הראשונה (ת/8 הודעה מיום 28.7.2010 שעה 13:23).

[הנאשם לאחר שיחרורו תיעד בדיעבד במחברת אירועים מהליכי החקירה נ/38, הרישומים נרשמו במועד לא ידוע ועל ידי הנאשם שיש לו סיבה להטות את האמת או להמציא גרסה כפי שעשה במהלך עדותו, אזכיר הנאשם אינו אמין בעיניי ולכן אתייחס בזהירות לדברים שרשם].

אתיחס לחלקים הרלבנטיים משאר הודעותיו של הנאשם.

בתום החקירה הראשונה, נפגש הנאשם עם עו"ד בירמן וקיבל ממנו יעוץ (ראו הרישום במחברת נ/38) לאחר מכן נחקר הנאשם בחקירתו השנייה (ת/9 28.7.2010 שעה 18:28). אני מניח כי בניגוד לנטען בסיכומי הסנגור (עמוד 276 שורה 9) כי נאשם ששיקר לכאורה בחקירתו הראשונה (ת/9) לא מקבל ייעוץ כי הוא "כבול" להמשיך ולשקר גם בחקירות המאוחרות, למצער עורך דין בירמן שהיה עורך הדין באותו שלב לא העלה טענה שכזו בעדותו.

מעיון בת/9 שניתנה כאמור לאחר מימוש זכות היועצות עולה הודאה מפורשת בלקיחת שוחד והדברים נאמרים ביוזמתו של הנאשם כבר בפתח החקירה.

הנאשם מודה בקבלת סכום חודשי שבין 700 ש"ח ל-1,000 ש"ח, במשך שלוש שנים (שורה 2 ואילך) והוא מצביע על הקשר הסיבתי בדבריו כמתואר בשורה 47:

"בסמוך לפרסום המכרז הנוכחי דיבר איתי עימאד כמה פעמים ואמר לי שיש חברת כח אדם בשם ו.ש.ס שהוא מבקש ממני לנסות לדאוג לכך שהיא תזכה במכרז ולדבריו, יהיה לי כדאי לעשות זאת".

חשוב לזכור את עיתוי אמירת הדברים, החקירה מוקלטת כדין הנאשם לא מאוים, זהו יומו הראשון במעצר הוא הספיק להתייעץ עם עורך דין. הנאשם הודה כי קיבל עד למעצרו תשלומים חודשיים מפלאח במזומן עד סמוך למעצרו, הוא ידע שהעירייה לא מעוניינת בשרותי פלאח בשל מחדלי חברת נ.ד.ד וגם ידע כי פלאח למעשה מעוניין שחברת ו.ש.ס שהוא עומד מאחוריה תזכה במכרז. ואם לכאורה לא הבין הנאשם מה התרחש סביבו, פלאח הסביר לו במפורש שאם הנאשם ידאג לזכיית ו.ש.ס "יהיה כדאי לו". על רקע לקיחת הכספים ודברי פלאח יש לפרש ולהבין את מאבקו של הנאשם לזכיית ו.ש.ס במהלך חודשים מאי-יולי 2010 (ראו למשל ת/9 שורה 16). הנאשם התבקש בחקירתו הנגדית להסביר את אימרתו זו ותשובה לא הייתה לו (עמוד 395 לפרוטוקול שורה 27):

ש" : אז אני אומר לך שאתה מתכחש לאירוע הזה ולאמירה הברורה הזאת שלך כי אתה מבין שזה מסבך אותך . מה יש לך לומר?
ת : אין לי מה לומר" .

הימנעות הנאשם מלדווח על הצעת השוחד למשטרה מיד באותו שלב או למצער למי מבכירי העירייה, מחזקת את העובדה כי הנאשם היה מודע היטב להימצאותו במערכת יחסי לקיחת שוחד מפלאח.

באותה חקירה לא טען הנאשם כי מדובר בכספי הלוואה גרסה כבושה שטרם נולדה אלא טען שקיבל מפלאח סיוע כספי "כהיבט של עזרה לחבר" (ת/9 שורה 103) כשנשאל בחקירה הנגדית מדוע לא אמר במשטרה שמדובר בהלוואה, בחר גם הפעם לענות תשובה סתמית:

"ת: כי זה מה ששאלו אותי" (עמוד 275 לפרוטוקול שורה 27).

22. החקירה השלישית התקיימה ביום 30.7.2010 שעה 9:21 (ת/10), היא הוקלטה כדין ולא נפל פגם בהליך החקירה. במהלכה מספר הנאשם כי הבין מפלאח כי הוא משלם כספים למליק והוא מוסיף "אני חושב שעמאד פלאח טרח להגיד לי את זה מהסיבה שרצה שאני אדע שגם פרדי בעניינים האלו", בחקירתו הנגדית לא הייתה לנאשם תשובה למה התכוון ובאיזה "עניינים" מדובר. פלאח ששיחד את מליק ואת הנאשם רצה להרגיע את הנאשם כי הוא לא היחידי שסוטה מן השורה ומקבל כספי שוחד.

ביום 1.8.2010 נערך עימות בין פלאח לבין הנאשם (ת/22) לתוכנו לא מתכחש הנאשם. כפי שהפניתי לעיל באותו עימות מול הנאשם הסביר פלאח כי לא מדובר בהלוואה, הוא ידע כי אם לא ישלם לנאשם תפגע פרנסתו, בעדותו לפני הסביר פלאח כי ללא מתן הכסף חשש שהנאשם יפגע בו, בפועלים שלו, ידע את ראש העיר על תלונותיהם.

גם מדברי הנאשם בעימות שנערך בינו לבין מליק (ת/24ג) ניתן לראות כי הוא מבין היטב את הקשר בין הכסף לבין טובות הנאה שמקבל פלאח בתמורה, הנאשם תאר למשל כי לפני מספר חודשים פלאח לא הביא לנאשם את הסכום החודשי ופלאח הוסיף כי באותו חודש הוא גם לא שילם למליק ובתגובה מליק "איים שיעשה לו צרות בעירייה" (עמוד 24 שורה 33 לת/24ג) והנאשם הוסיף כי "יכול להיות שיש משהו" באמירה של פלאח שאם הוא לא ישלם לנאשם "הנאשם יזרוק אותו מהעירייה" (עמוד 25 שורה 16 לת/24ג).

הנאשם ידע היטב על פי דבריו כי יש קשר ישיר בין קבלת כספי פלאח למניעת "צרות בעירייה" לפלאח, זו ראשית הודאה בלקיחת שוחד ואזכיר כי הנאשם לא חולק על תוכן העימות שלו עם מליק או העימות עם פלאח.

23. ביום 2.8.2010 פגש הנאשם בעורך דינו, למצער בבית משפט באותו יום הוארך מעצרו (ראו רישומיו במחברת נ/38) ולדבריו שמע מחדר סמוך כי החוקרים רוצים "לשחוט אותו", בשעות הערב באותו יום נחקר בפעם הרביעית (ת/11 חקירה מיום 2.8.2010 שעה 18:41), החקירה תועדה רק בכתב.

לאחר חקירתו הנגדית של הנאשם שוכנעתי כי האמור בת/11 אמת. בחקירה זו הודה הנאשם בסכומי הכספים שקיבל מפלאח. על פי דו"חות שהוצגו מרישומים שעשה הוא הודה בקבלת 78,300 ש"ח מפלאח (73,330 ש"ח לפי רישום במחשבו נכון ליום 15.2.2010 ולאחר מכן קיבל עוד 5,000 ש"ח ראו שורה 31 לת/11). לעצם ההרשעה בעבירת שוחד, איני מוצא הבדל בין לקיחת שוחד בסכום של 45,000 ש"ח כדבריו בבית המשפט או 78,300 ש"ח כדבריו במשטרה.

באותה חקירה אישר הנאשם כי במסגרת תפקידו כמזכיר העירייה הוא גם מנהל ומשגיח על אופן תפקודו של קבלן כוח האדם (שורה 52) וכי לנאשם השפעה על היקף העובדים שיעסיק פלאח ויתפרנס בהתאם. הוא נתן דוגמא כי מנהל מחלקת תברואה לא יכול לדרוש להעסיק 10 או 15 פועלים מתוך עובדי הקבלן שלא באמצעות הנאשם (שורות 57-61), לנאשם הגיעו תלונות על אופן תפקוד עובדי פלאח ועובדי פלאח התלוננו על אי תשלום משכורות בזמן (שורה 59 ושורה 163).

[זו דוגמה מובהקת של סטייה מהשורה, הנאשם מקבל תשלום כספי שוחד מדי חודש מפלאח והוא אמור לדבר איתו גם על הבעייתיות בתפקודו, לעולם לא נדע מה עשה הנאשם בנושא ומה נמנע מלעשות כדי לא לפגוע בתזרים המזומנים הלא כשרים לכיסו].

עוד הסביר הנאשם באותה הודעה מתייחס למערכת היחסים בינו לבין פלאח "אין ביננו יחסי חברות... לא חברים, לא מבליים יחד, לא עורכים ביקורי משפחות" (שורה 65), אמירה שהוכחה גם מיתר העדויות במשפט לרבות עדת ההגנה, אשתו של הנאשם.

על מנת להמחיש את נסיבות התשלום אפנה לשורות 26-27 בת/11, הכספים שולמו במזומן בתוך הרכב של פלאח. הנאשם הבהיר כי זה נעשה באותו מקום כי "לא רצינו שאנשים יראו שאני מקבל ממנו כסף" (שורה 20) ואז מוסיף הנאשם כי פעם או פעמיים קיבל כספים מפלאח "בתוך בניין העירייה, סמוך למשרדו של פרדי, במסדרון או בשירותים הקרובים למשרדו של פרדי. לפחות פעם אחת זה היה בתוך חדרי השירותים", הנאשם בחקירתו הנגדית לא התכחש לאמירת הדברים (עמוד 29 לפרוטוקול שורה 23 ואילך).

ואני תוהה הייתכן כי כספי הלוואה כשרים ישולמו בחדר שירותים, כאשר הנאשם הבין את חוסר הסבירות בתשובותיו, ניסה לתקן ואמר "אמרתי שזה היה ליד השירותים. יכול להיות שכתבו שמה בחדרי השירותים".

איני מאמין לנאשם ולניסיונותיו להתחמק מאימרות מפלילות ואני סבור כי גם אופן קבלת הכספים מפלאח, ללא תיעוד במזומן ובשירותים, מעיד על עובדת היותם כספי שוחד.

באותה הודעה הוסיף הנאשם אימרה מפלילה נוספת, לדבריו אמר לפלאח שהסיכוי של חברת נ.ד.ד. לזכות במכרז הוא נמוך לאור הביקורת הקשה נגדה ולכן שהוגשה הצעת ו.ש.ס הנאשם ידע שזו למעשה הצעה של פלאח (ת/11 שורות 170, 185), על מנת להמחיש שגם אמירה זו אמת למרות שהחקירה הוקלטה אשוב ואפנה לעימות בין הנאשם לבין פלאח (ת/22ד) לתוכנו לא מתכחש הנאשם, על פי המתואר בעמוד 10 שורה 29 מאשר הנאשם דברים דומים.

ביום 3.8.2010 שעה 12:36, התקיימה החקירה החמישית (ת/12) גם היא לא הוקלטה אלא תועדה בכתב בלבד. בעיקרה החקירה מתמקדת במליק, בסופה נשאל בקצרה הנאשם וכך השיב "נוצלת על ידי פרדי ועל ידי פלאח לקדום האינטרסים שלהם...הייתה שגיאה מצדי לקבל את העזרה הכספית

מפלאח למרות שאני שב ומציין ראיתי זאת כהלוואה וגם לשתף אותו בהליכי המכרז זו הייתה שגיאה מצידו" (שורה 51 ואילך). הנאשם מודה ביוזמתו ובמפורש כי שיתף את פלאח בהליכי המכרז, לא היה לו הסבר בחקירה הראשית או הנגדית מדוע עשה כן וכיצד זה מתיישב עם תפקידו ומעמדו של פלאח. ראו תשובתו המתחמקת לגבי אמירה זו (עמוד 292 לפרוטוקול שורה 25).

"יכול להיות שלא הייתי צריך להגיד את זה, אני לא יודע, גם עכשיו אני לא יודע להגיד אם זה נכון או לא נכון".

ביום 4.8.2010 שעה 10:40 התקיימה החקירה השישית (ת/13) גם היא תועדה רק בכתב. בה הודה הנאשם במפורש במעילה בתפקידו הציבורי, הוא אישר כי מסר לפלאח מידע באשר למכרז תוך שהוא מוסיף "אסור היה לי להעביר מידע ועדכונים בקשר למכרז" (שורה 58) ואם לא די בכך הנאשם גם הודה בקשר הסיבתי שבין הסטייה מהשורה לבין הכספים:

"פלאח הבין כי יש לו יחס מועדף מאחרים מאחר והוא עזר לי מידי חודש בסכומי כסף ובעצם הרגשתי צורך למסור לו מידע ולסייע לו במידת הצורך" (שורה 86).

עוד הסביר הנאשם באותה הודעה כי הזהיר את פלאח מפני האזנות סתר כי חשש שירגישו שהוא מקבל יחס שונה ביחס למתחרים (שורה 94) והוא מודה כי אם מבקר העיריה היה שואל אותו עם שוחח עם פלאח, הנאשם ופלאח היו מסתירים את תוכן השיחה. וההסבר לכך הוא אחד, שניהם שותפים לעבירת שוחד, הם תיאמו גרסאות והסתירו הקשר ביניהם באותו שלב וזו הסיבה שהיו מסתירים זאת ממבקר העירייה.

עבירת לקיחת שוחד

24. למהותה של עבירת השוחד אפנה לע"פ 3295/15 שנדון במאוחד עם ע"פ 4785/15 מדינת ישראל נגד גפסו (31.3.2016) (להלן-ענין גפסו). בית המשפט העליון נתן דוגמאות שונות למהותו של שוחד וביניהן "אי-פרעון של הלוואה בשלמותה או הלוואה בתנאים נוחים במיוחד" ומוסיף כללים שנקבעו כאילו במיוחד לתיק שלפניי:

"נהוג להגדיר את עבירת השוחד כעסקת *quid pro quo* ("זה תמורת זה") - אשר בבסיסה קשר פסול בין החלטותיו המקצועיות של עובד הציבור ובין טובות הנאה שיצמחו ב"עסקה" לעובד הציבור מזה ולאזרח מזה... למשל יסוד "המתת" שבסעיף 293(1) כולל פרט לכסף, שווה כסף או שירות גם כל "טובת הנאה אחרת"... לקיחת שוחד במופעה ה"קלאסי" היא החלפה הדדית של טובות הנאה למשל במקרה שבו נוטל עובד הציבור 1,000 שקלים מן האזרח ובתמורה מעניק לו טובת הנאה שלא הייתה צומחת לו אחרת, למשל זכייה במכרז ציבורי...די בכך שעובד יצר תלות פסולה בין טובת הנאה שתצמח לו ובין טובת הנאה שאמורה לצמוח לאזרח על מנת להרשיעו בעבירה של לקיחת שוחד".

הנאשם יצר תלות פסולה אותה תאר גם פלאח שיצרה מצב בלתי אפשרי לפיה הנאשם, קרי- מנכ"ל העירייה הפקיר את האינטרס הציבורי כדי לפתור את בעיותיו הכלכליות גם בעזרת פלאח ובפועל הנזק נגרם לקופה הציבורית ולשירות הרע שקבלו תושבי העיר מחברת נ.ד.ד.

שוכנעתי כי הכספים שלקח הנאשם לא היו כספי הלוואות שמעולם לא הוחזרו, בין הנאשם מזכיר העיריה לבין פלאח לא היו יחסי חברות והתשלומים שולמו במשך שנים מדי חודש בחודשו, ובשל הדמיון לטענות ההגנה שהועלו ונדחו בעניין שטרית הנ"ל אשוב ואפנה לקביעת בית המשפט העליון שאישר את ההרשעה גם בעבירה של לקיחת שוחד וכך נקבע בעניין שטרית:

"כבית המשפט המחוזי, אף אני בדעה כי בשים לב לתפקידו הבכיר של שטרית בעיריית ירושלים ולחשיבותו לפרויקט הולילנד; משנשללה האפשרות שבין שטרית לבין דכנר התקיימו יחסי חברות; ומשהתברר כי אין אמת בגרסת ההלוואה - אין מנוס מן המסקנה כי דכנר העביר כספים לשטרית לשם כיסוי חובו לבנק הפועלים בתמורה לתמיכתו של האחרון בצרכי פרויקט הולילנד... עוד ראיתי לייחס משקל לכך שקבלת השוחד במקרה שלפנינו לא הייתה בגדר מעידה חד פעמית מצדו של שטרית. כאמור לעיל, השוחד שקיבל שטרית מדכנר לשם כיסוי החוב לבנק הפועלים ניתן לו בצורה של "תשלום" חודשי, והוא נדרש להפקיד מדי חודש בחודשו, משך תקופה של שלוש שנים, השאלה אם השוחד נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי התפקיד אם לאו אינה משנה לשלב קביעת האחריות בעבירת השוחד".

גם במקרה שלפניי המסקנה היחידה אותה ניתן להסיק מעבר לכל ספק סביר ממערכת היחסים שהיתה בין הנאשם לבין פלאח היא אחת, הנאשם לקח שוחד מידי חודש בחודשו במשך תקופה של שנים.

ובטרם סיום לענין כוונות הצדדים לענין הכספים שלקח הנאשם אפנה לפסק דינו של כב' השופט ע' פוגלמן ע"פ 5496/14 וע"פ 5546/14 רבין ודנקנר נגד מדינת ישראל (29.12.2015), אף הוא חלק מפרשת הולילנד:

"עניין נוסף שאבקש לתת עליו את הדעת נוגע להלכה שיצאה מבית משפט זה לענין עבירת השוחד ה"קלאסית", שלפיה כאשר ניתנת טובת ההנאה מטעמים מעורבים - היינו: שביסודה גם מניע כשר וגם מניע פסול - טובת ההנאה כולה היא בבחינת שוחד, הן מצד המקבל הן מצד הנותן".

25. הצדדים התייחסו בסיכומיהם לע"פ 763/77 בריגה נגד מדינת ישראל (10.7.1978) באותו מקרה קבל הנאשם, שוטר, מבעל דוכן פלאפל, מנות פלאפל ללא תשלום, הלוואות שלא הוחזרו ושימוש ברכב ללא תמורה, בית המשפט העליון זיכה את הנאשם באותו מקרה תוך קביעה כי לא היו בין הצדדים קשרים כל שהם הנובעים מתפקידו כשוטר וכי

"אין זהות הכרחית בין כוונתו הפלילית של נותן טובת הנאה ובין הכוונה הפלילית של המקבל... אשר לכוונה הפלילית של המקבל הלכה פסוקה היא, כי עובד ציבור היודע שטובת ההנאה שהוא מקבל ניתנה לו בעד פעולה הקשורה בתפקידו, הוא בעל הכוונה הפלילית הדרושה בעבירת לקיחת שוחד, גם אם הוא חושב לתומו שאין במעשהו כל עבירה. כמו- כן נפסק שבדרך-כלל יש להעמיד עובד ציבור בחזקתו שהוא יודע שהנזקקים לשירותיו אינם נותנים לו את מתנותיהם, אלא כדי שיטה להם חסד במילוי תפקידו"

26. לאחר שמיעת כל העדויות וכפי שפרטתי לעיל אני קובע כי הוכח מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם, עובד ציבור לקח מפלאח שוחד בעד פעולות הקשורות בתפקידו כמזכיר העיריה, לא רק שהוכח היסוד העובדתי, אלא מדברי הנאשם עצמו והתנהגותו לרבות ניסיונו להסוות את קבלת הכספים, נסיבות קבלתן ואת הקשר בין נותן השוחד לחברת ו.ש.ס שוכנעתי כי התקיים בנאשם היסוד הנפשי של לקיחת השוחד, הנאשם היה מודע היטב למהות לקיחת הכספים ולמעשיו בקשר לעזרה לפלאח ולשתי החברות הקשורות בו נ.ד.ד ו-ו.ש.ס.

הנאשם הודה בקבלת הכספים אותם כינה הלוואות, אלא שגם לגרסתו מדובר ב"הלוואות" בתנאים מועדפים (ללא בטחונות, ללא תאריך החזרה ואפילו ללא התחייבות בכתב כלפי הלווה), שמעולם לא הוחזרו, ומדובר במספר רב של תשלומים, כ-50 במספר.

אשוב ואבהיר כי בעבירת שוחד תתכן אפשרות שנותן הכספים מתכוון לתת שוחד ובמקבל הכספים לא מתקיימת כוונה לקחת שוחד, אלא שאין זה המקרה. הנאשם לא התנהג כמי שמקבל כספים כשרים, על פי דבריו בחקירתו ת/9 (שורה 89) התשלום החדשי לא ניתן אף פעם בנוכחות אנשים, הוא לא רשם את שמו של פלאח בעת שרשם נתונים במחשב (ת/9 שורה 96) ומיותר להזכיר למשל את קבלת הכסף בחדר שירותים שמביאה למסקנה אחת, מקבל הכספים ידע שהם כספים לא חוקיים (ראו ת/11 שורות 20-26).

לא התייחסתי בהכרעת הדין לעדותו של עו"ד טנדלר גם משום ששני הצדדים לא נתנו לה משקל בסיכומיהם.

לא מצאתי כל רלבנטיות בטענה שהעלה הנאשם כלפי החוקר גלאור, בקשר לאירועים משנת 2014, ארבע שנים לאחר סיום החקירה ולכן אתעלם מהטענות בנושא זה.

סיכום

לאור כל האמור לעיל הוכח מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם ביצע את כל המיוחס לו בכתב האישום המתוקן, המאשימה בסיכומיה ציינה כי מאחר ועבירת מרמה והפרת אמונים "נבלעת" בעבירת השוחד, ביקשה שלא להרשיעו בעבירה של מרמה והפרת אמונים.

אני מרשיע את הנאשם בעבירה של לקיחת שוחד- עבירה לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ומזכהו מעבירה של מרמה והפרת אמונים, עבירה לפי סעיף 284 לחוק העונשין (הגם שהוכח כי התקיימו כל יסודותיה).

ניתנה היום, כ"ו חשוון תשע"ז, 27 נובמבר 2016, במעמד ב"כ המאשימה עו"ד שגב אדלר הסנגור עו"ד ירון דוד והנאשם בעצמו.